

Folkevirke

TEMA:
Storytelling – en kulturel brobygger

Tanzania – et land i bevægelse

Af Charlotte Prætorius

3

Kvinder som kulturbærere

Af Annemarie Balle

14

Kulturarven er vigtig for et folks identitet

Af tidligere museumsinspektør Birte Haagen

20

Folkevirke

Social - kulturel - politisk oplysning

Udgivet af oplysningsbevægelsen
FOLKEVIRKE.

Bladet kan kun bestilles ved direkte
henvendelse til:

Folkevirkes kontor

Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal
1153 København K
Tlf. 33 32 83 11
e-mail: folkevirke@folkevirke.dk
www.folkevirke.dk

Dette nummer koster i styksalg
kr. 50,00 + porto.
Særpris for klassen.
Årsabonnement,
kr. 210,00 pr. år (incl. porto).

Redaktion

Annemarie Balle
(ansvarshavende)
Reventlowgade 18, 4. sal tv.
1651 København V
Tlf. 39 29 13 17/39 29 90 60
Fax 39 29 17 19/39 29 90 77

Forretningsudvalg

Formand: Annemarie Balle
Næstformand: Jeanne Bau-Madsen
Kasserer: Ellis Grønvold
Britta Poulsen
Tove Hinriksen
Ellen Kristiansen
Karen Pihlkjær
Inger Margrete Christensen
Zara Y. Jensen

**Folkevirke er grundlagt af Bodil
Koch i 1944 som en tværpolitisk
oplysningsbevægelse for kvinder.**

**Deadline for næste nummer:
15. april 2011.**

Oplag: 1.200.
Tryk: Aars Bogtryk & Offset,
tlf. 98 62 17 11,
aarsbogtryk@aarsavis.dk
Layout: Louise Christensen.
ISSN 0015-5845

**Dette nummer af Folkevirke udgives
med tilskud fra Kulturministeriet**

FORENINGEN AF
DANSKE
KULTUR-
TIDSSKRIFTER

Storytelling – en kulturel brobygger

Selv om hverdagslivet bliver mere og mere globaliseret, er det vigtigt, at man også husker på sin egen identitet og kender sine kulturelle rødder. Men det er nok lige så vigtigt, at de kulturelle rødder »vandes og gødes«, så de kan skyde nye skud.

Det er netop, hvad der sker flere steder i Tanzania – et land i en rivende udvikling, hvor det kan være en stor udfordring at bevare den kulturelle identitet i en tid, hvor hverdagslivet forandres radikalt for mange. Det traditionelle landsbysamfund er i opbrud, ligesom de velkendte familiestrukturer og boformer er det. Flere projekter har vist, at man med fordel kan tage udgangspunkt i den traditionelle kultur – fastholde rammerne for fx storytelling, dans og musik og så videreudvikle indholdet. Gøre det mere nutidigt og indføre dagens problematikker og moral-kodeks og derved gøre dem vedkommende for tanzanianerne.

På en reportagetur til Tanzania har jeg sammen med Charlotte Prætorius opsøgt nogle af projekterne og talt med både unge og ældre storytellere, dansere og musikere for at høre deres vurderinger.

Det blev til spændende kultur-møder, som artiklerne i dette nummer af »Folkevirke« giver et indblik i.

Temaet om, hvad historien og fortællingerne betyder, bredes sidst i bladet desuden ud til også at omfatte Grønland, som også har en rig fortælletradition og spændende kulturhistorie. På Folkevirkes hjemmeside lægges der videoer ud, så man også kan opleve glimt af musik, storytelling og dans.

Sidst skal der lyde en tak til Danida, som har gjort det økonomisk muligt at foretage reportageturen til Tanzania!

Annemarie Balle

Indhold

Tanzania – et land i bevægelse.	3
Storytelling som brobygger: En hverdag under forandring med bevarelse af kulturelle værdier.	6
Børn med kulturel identitet.	9
Storytelling i Tanzania.	12
Kvinder som kulturbærere.	14
Dansk kvindeprojekt på Zanzibar: Kulturel platform giver kvinder økonomisk sikkerhed.	16
Kulturarven er vigtig for et folks identitet.	20
Giver myter og amuletter liv.	23
Dejlige feriedage.	27
Folkevirke info.	28
Boganmeldelse: »Gal Mands Værk«.	29
Det sker i Folkevirke i de næste måneder.	30
Kulturel integration: Folkevirke får spændende inspiration i europæisk samarbejde.	32

Julius Nyerere var Tanzanias første præsident efter uafhængigheden og ledte landet fra 1961 frem til 1985.

Tanzania – et land i bevægelse

Stor fokus på at bevare den kulturelle arv – og på at give den et moderne ansigt

Af
Charlotte Prætorius

rundt, og lastbiler, taxaer, dala-dala'er – de små fællesbusser – og fodgængere krydser ud og ind mellem hinanden i ét virvar. Langs vejen sidder kvinder og mænd – nogle søger skygge for den stærke sol mellem træerne i rabat-

ten, mens andre sidder ved vej-siden og sælger alt fra kiks til tale-tid til mobiltelefoner. Når bilkøen ind imellem næsten går i stå, vrimler det frem med unge drenge, der viser deres varer frem – og der er et bredt udvalg af cashew-nødder,

Tanzania ligger i Østafrika ud til det Indiske Ocean mellem Mozambique i syd og Kenya i nord.

Tanzania er 22 gange større end Danmark, og der bor godt 40 millioner mennesker i landet. Tanzania opnåede uafhængighed i 1961 fra den britiske kolonimagt og har siden 1995 været en demokratisk flerpartis republik.

Når man flyver ind til lufthavnen ved Dar es Salaam, lyser byen op i mørket med mange små elektriske lys som så mange andre storbyer. Forskellen er, at lyshavet er knap så kraftigt og bestemt ikke strækker sig langt fra byens centrum. Allerede dér, hvor byen tynder lidt ud, spreder mørket sig, og man ser blot glimtvis lys fra bål eller spredt, elektrisk belysning. Når man fra luften lader øjnene vandre videre ud, ser man kun mørke.

I Dar es Salaam er trafikken intens på alle tider af døgnet, og der går ikke mange minutter, før man føler, man er havnet midt i en heksekedel af alverdens aktiviteter, lyde, lugte og indtryk.

Byen er travl – den brede hovedvej ind mod centrum er travl døgnet

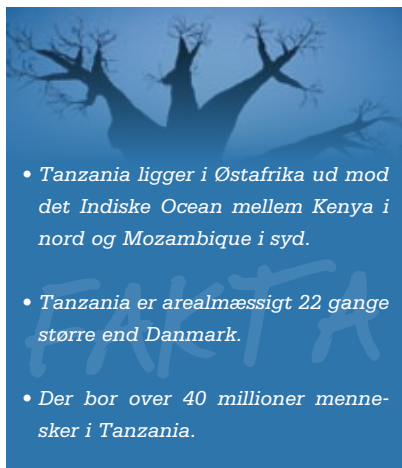

Mindesmærke over den grusomme slavehandel. Det står på Zanzibar på det sted, hvor landets sidste slavestation lå. Den blev lukket i 1880.

drikkevarer, fodbolde og hækkesakse. Man får det indtryk, at der stort set ikke er den ting, man ikke kan købe, mens man alligevel sidder og venter på, at trafikken skal begynde at rykke på sig.

Etnisk smeltedigel

Dar es Salaam er Tanzanias største by. Byen Dodoma har siden 1996 været landets officielle hovedstad, dog er mange af de centrale instanser stadig placeret i Dar es Salaam. Inden for Tanzanias grænser lever flere end 120 forskellige stammer side om side i et land, der i areal er godt 22 gange større end Danmark. Men selv om landet rummer så mange forskellige stammer, og der også bor mange flygtninge fra de krigshærgede nabolande, er landet på ingen måde præget af konflikter mellem stammerne eller de forskellige etniske grupper. Der er to ting, der siges at være årsagen:

- Tanzania ligger i Østafrika ud mod det Indiske Ocean mellem Kenya i nord og Mozambique i syd.
- Tanzania er arealmæssigt 22 gange større end Danmark.
- Der bor over 40 millioner mennesker i Tanzania.

Den ene er, at der i Tanzania ikke er én dominerende stamme, som man ser det i mange andre afrikanske lande. Tanzanias befolkning består i stedet af mange mindre stammer. Det betyder, at det er svært for en enkelt stamme at få tilstrækkelig magt til at kunne dominere de andre stammer.

Den anden årsag tilskrives den tidligere præsident Julius Nyerere. Nyerere var landets første præsident efter uafhængigheden og ledte landet fra 1961 frem til 1985. Nyerere tilskrives generelt stor betydning qua hans store indsats for at samle landet i tiden efter uafhængigheden. Det er også i høj grad Nyereres fortjeneste, at landet har ét fælles primærsprog – swahili – som tales af alle i Tanzania. De lokale stammesprog eksisterer stadig, og det betyder, at langt de fleste tanzanianere – udover swahili og mere eller mindre godt engelsk – taler op til flere lokale stammesprog. Kritikere påpeger dog, at det ihærdige forsøg på at skabe en følelse af samhørighed hos tanzanianerne på tværs af stammerne har betydet, at swahili er blevet det fremherskende sprog på bekostning af engelsk – og engelskkundskaberne er da heller ikke altid lige så gode som hos andre afrikanske lande med engelsk som det officielle sprog.

Fattigdom

I Tanzania er der – som i mange andre afrikanske lande – stor forskel

Et særligt krucifiks kan ses i den anglikanske kirke i Zanzibar Town. Der er opsat til minde om opdagelsesrejsende Dr. Livingstone. Korset er lavet af det træ, som hans hjerte blev begravet under.

på by og land. Til trods for at Tanzania er et velfungerende land i mange henseender, er landet stadig præget af en høj grad af fattigdom. En gennemsnitsindkomst ligger på omkring 300 danske kroner om måneden, og landets økonomi er stort set helt funderet i den primære erhvervssektor – primært landbrug og fiskeri. Udlånsrenten – som ligger over 20% – gør også, at adgangen til at låne penge på traditionel vis er nærmest umulig for de fleste. Mange mindre lån finansieres derfor ofte gennem alternative låneformer og mikrokreditlån.

Mangelfuld uddannelse

En af de ting, som Tanzania kæmper med, og som er en medvirkende faktor til at fastholde landet i fattigdom, er manglen på veluddannet arbejdskraft. I Tanzania er grundskolen gratis – svarende til og med 7. klasse i Danmark, og herefter skal forældrene selv betale. Det betyder, at langt de fleste ikke får længere skolegang end de syv klassetrin, og det er ofte medvirkende til at fastholde dem i erhverv i den primære erhvervssektor.

Samtidig er landets infrastruktur – eller fravær heraf – også en klods om benet for udviklingsprocessen i Tanzania. De asfalterede veje findes primært i storbyerne og på de større veje, som forbinder storbyerne. Ude i provinserne og de mere svagt befolkede egne ser man igen de karakteristiske røde lerveje.

Strømforsyningen findes primært i byområderne. I landdistrikterne benytter man kerosinlamper, generatorer til strøm eller traditionelle ovne og bål.

Fredelig sameksistens

Men én af de slående ting, når man rejser rundt i Tanzania, er den glæde og åbenhed, der præger befolkningen. Det mærkes tydeligt, at der ikke hersker de samme urolig-

Dar es Salaam er en ren by – gadefejere sørger konstant for, at der ikke ligger meget affald i gaderne.

heder og konflikter, som desværre ofte præger billedet i mange af nabolandene.

Tanzania er i dag en fungerende republik og har et offentligt system, der er stærkt inspireret af briterne. Men parallelt med den officielle, vestligt inspirerede levevis eksisterer den traditionelle tanzanianske kultur også. Man behøver end ikke at bevæge sig uden for centrum af Dar es Salaam for at se masaierne, der den dag i dag stadig går klædt i deres traditionelle, farvestrålende klædedragter og pyntet med de karakteristiske smykker i øre og på halsen.

Tanzania er rig på kultur, og når man taler med de lokale tanzanierne, fortæller de også, at det er et stærkt ønske hos masaierne fortsat at kunne bevare og videregive deres kulturelle traditioner til de kommende generationer – og at kunne vise omverdenen, at de på alle områder fastholder deres kultur.

Storytelling

I tidligere tider – inden det moderne skolesystem blev indført i landet – skete uddannelse og opdragelse i reglen gennem fortællinger, overleveringer og gamle myter. De traditionelle tanzanianske eventyr blev ofte fortalt af en af de ældre i familien eller i landsbyen, og man samledes om aftenen – når dagens pligter var veloverståede – rundt om bålet og lod sig underholde og undervise.

Historierne har gerne en morale, og når historien er fortalt, bruger alle en rum tid på at tale om moralen, og hvilken betydning den har for ens hverdagsliv.

I nutidens Tanzania, der er inde i en rivende udvikling, og hvor storbylivet ofte er hektisk og præges af mere moderne aktiviteter og un-

derholdning fra TV, ser man ofte, at den traditionelle fortælleform falder i baggrunden eller bliver til-sidesat til fordel for andre gøremål eller andre former for underholdning. Det er en skam, mener mange, og sideløbende med, at det vestligt inspirerede liv i højere grad vinder indpas, forsøger mange kulturelle og offentlige institutioner at sikre, at den traditionelle kulturarv og overleveringsform ikke går tabt i kapløbet med urbanisering og modernisering.

Et gammelt swahili ordsprog lyder, at »Alt, som har en begyndelse, må have en ende« og i Tanzania forsøger man nu at sikre, at enden ikke betyder, at den traditionelle kultur forgår, men i stedet at sikre, at den transformeres, tilpasses og videreføres i en form, der passer til nutiden – for som tanzanierne ofte fortalte os under vores rejse:

Kulturen er levende, den er ikke statisk og må nødvendigvis vokse og udvikle sig – ligesom alt andet levende.

Et kig hen mod en gadehandler i Dar es Salaam, hvor man kan købe drikke- og spiseklare kokosnødder.

En af Morogoros store storytellere, den 68 årige Rehema Juma Rukungu, øser gerne af sin store samling af fortællinger.

Storytelling som brobygger:

En hverdag under forandring med bevarelse af kulturelle værdier

Af Annemarie Balle

»Ting forandrer sig« – den sætning hører man utallige gange, når man taler med tanzanianere. De fleste har indstillet sig på, at tiden, hvor familien eller det meste af landsbyen kunne samles rundt om bålet om aftenen, når dagens pligter var udført, er ved at være forbi. Flere flytter ind til storbyerne, hvor der er strøm og ikke så meget plads til at tænde bål, familiestrukturen er under opbrud, børnene går ofte på en kostskole, som ligger langt væk, og de unge flytter måske væk fra deres forældre for at finde arbejde. I storbyerne overtager fjernsynet mange gange den traditionelle samtale omkring bålet. En ny tid kalder, og det kan være svært at fastholde de traditioner, som ens forældre og bedsteforældre har fået overleveret gennem generationer. Den eneste stamme i Tanzania, som holder fast i den traditionelle levevis, er masaierne, som stadig

lever som nomader og går i de traditionelle klædedragter og med den uundværlige stav i hånden. Nogle bor i storbyerne, men fastholder så flest mulige af deres traditioner. De vækker opsigt, og det er kun de færreste, der tror, at masaierne på denne måde kan få succes andre steder end inden for turistindustrien.

På Landsbymuseet i Dar es Salaam – en pendant til det danske Fri-landsmuseum – opføres stadig kopier af hytter fra forskellige egne af landet. Der hænges udtjente redskaber og måtter op, så de er sikret for eftertiden. Ja, kommer man om morgenen, kunne man forledes til at tro, at hytterne stadig er beboede, for inde i hytterne står ulmende bål.

Men, bliver vi forklaret, som enhver tanzanianer ved, så er der mange slanger i Tanzania, og hvis de ikke skal komme ind i hytterne, så skal man tænde bål, for slangerne bryder sig ikke om hverken røg eller ild. Det er helt betryggende at vide, når man går ind i de stråtede hytter, hvor firben og mus vimser omkring.

På landsbymuseet optrædes der også med traditionelle danse –

og senere kommer også storytellere til.

Men i det virkelige liv i hovedstaden er storytelling og traditionelle danse svære at fastholde.

Forældrene har travlt med at arbejde, bedsteforældrene bor ude i landsbyerne, så underholdningen om aftenen overlades ofte til fjernsynet.

I andre tilfælde adskilles generationerne, fordi børnene går på kostskoler, som ligger langt fra deres landsby. Igen bliver det fjernsynet, som overtager rollen som formidler.

Opdragende storytelling

Flere unge tanzanianere er kede af udviklingen, for de husker stadig en barndom med storytelling om aftenen. En storytelling, som både skulle underholde, men som bestemt også var led i opdragelsen af drenge og piger.

Der er stadig brug for opdragelsen, men lyder det fra flere, mange forældre er lidt tilbageholdende med at introducere kravene til voksenlivet for tidligt.

For, som forklaringen lød, når pigerne først har fået denne viden og føler sig gifteklare, ja, så bliver

de også meget hurtigt gift. Det betyder, at de dropper ud af skolen og ikke får den nødvendige uddannelse, som kan sikre dem et bedre liv med godt arbejde og de nødvendige penge.

I området omkring byen Morogoro har politikere og en række lokale ildsjæle, støttet af bl.a. Danmark, besluttet sig for at arbejde målrettet med at sikre bl.a. storytelling og traditionelle danse for eftertiden.

Og ikke nok med det – traditionerne skal også sikres levedygtighed ved at blive tilført et nutidigt indhold, som tilpasses de traditionelle rammer.

Egen identitet i en globaliseret verden

- For, som kulturdirektør Steven Ditenya fra Morogoro Kommune påpeger, så skal man være meget opmærksom på, at man midt i bestræbelserne på at følge med i en globaliseret verden ikke glemmer sine egne traditioner.

- Udviklingen, hvor de tanzanianske traditioner begyndte at blive trængt i baggrunden, startede allerede for mange år siden, før Tanzania blev selvstændig. Den engelske kolonimagts vestlige skolesystem introducerede andre undervisningsmetoder og bøger, mens fortælletraditionen og overleveringerne fra generation til generation blev skubbet til side. Da Tanzania blev selvstændig i 1961, blev swahili det fælles sprog sammen med engelsk, og flere unge lærte ikke de lokale stammesprog. Dermed kunne mange af de lokale fortællinger ikke længere videregives.

- At udviklingen går ekstra stærkt nu hænger sammen med, at det ofte er billigere at købe udenlandske tv-serier end selv at producere udsendelserne, lyder en af forklaringerne fra Steven Ditenya.

- Det betyder, at der bliver en massiv, vestlig påvirkning og introduktion af et liv, som ligger milevidt fra det, som 90 procent af tanzanierne lever.

- Jeg vil gerne være med til at sikre, at tanzanierne også ser og hører om det liv og den kultur, som de lever i og med. Kun på den måde, kan man sikre en klar identitetsfølelse. Jeg tror på, at man for at blive et helt menneske og for at sikre et samfund i harmoni skal huske på sætningen »Det er nødvendigt at kende sin egen identitet«, understreger Steven Ditenya.

Kulturdirektør Steven Ditenya fra Morogoro Kommune: - Man må ikke glemme sine egne traditioner midt i bestræbelserne på at følge med i en globaliseret verden.

Bevares for eftertiden

For at sikre fortællingerne for eftertiden har Morogoros politikere besluttet at indsamle flest mulige fortællinger. Ældre storytellere i området opsøges, så de kan fortælle deres historier.

Fortællingerne optages på video, og det er Steven Ditenyas håb, at de kan blive vist på det landsdækkende fjernsyn.

- Men, erkender han, der stilles store krav til teknikken og den journalistiske standard, og det er svært for os at leve op til. Vi forsøger, men måske ender det med, at optagelserne i stedet bliver til undervisningsmateriale og kan bruges på bl.a. landets skoler. Det vil også være godt for os. Desuden er det vigtigt, at vi i tide får bevaret fortællingerne. Lige nu er vi i kapløb med tiden, da mange af storytellerne er ved at blive gamle og måske dør, før

vi får indsamlet alle fortællingerne. Det gælder ikke blot om at indsamle fortællingerne. Vi skal også sikre os den efterfølgende debat, hvor tilhørerne drøfter fortællingerne og reflekterer over de indbyggede moralser.

Levende tradition

Storytellerne fortæller både de traditionelle historier om landets dyr, hvor dyrenes egenskaber fremhæves, og historier med et meget klart opdragende element om fx det at respektere ældre, hvad god opførsel er, og hvilke pligter en gift kvinde og mor har.

En af Morogoros store storytellere er den 68 årige Rehema Juma Rukungu. Hun bor langt uden for Morogoro i en lille hytte, som blot rummer et enkelt rum med plads til hendes seng og et lille bord med husgeråd og en flaske lokal medicin, som bl.a. bruges, når malariaen hærger hendes sene krop. Man når derhen ad en snoet sti. Uden for går et par høns, som søger ly for den brændende sol under et par palmeblade. Hun har hørt et utal af fortællinger, som hun har fortalt videre til sine børn, men ikke til børnebørnene. De bor langt væk, så dem ser hun meget sjældent.

Men hun husker fortællingerne og fortæller dem gerne. Hun giver sig god tid og lytter smilende til de kommentarer, som vores tolk stiller på både egne og vore vegne.

Det er fortællinger om stammens oprindelse og om, hvordan pigerne skal forberede sig til voksenlivet, hun fortæller. Indimellem fortæller hun fabler om dyrene.

Det kan fx være om dyrenes konge – løven; om den intelligente hare eller den feje hyæne. Men for tanzanierne er den bedste fortælling den om den smukke og høflige giraf. Giraffen er Tanzanias nationaldyr, og forældre prøver at opdrage deres børn til giraffer: Høflige og smukke mennesker.

Fra pige til kvinde

Fortællinger med et opdragende

*Giraffen
– Tanzanias
nationaldyr. Et dyr, som
er både høfligt og venligt,
sådan som tanzanianerne
selv gerne vil være det.*

element kan være om, hvordan piger bliver til giftemodne kvinder. En udvikling, der starter den dag, de for første gang får deres menstruation. Menstruationen er tegn på, at pigerne nu kan modtage undervisningen. Disse fortællinger ledsages af en række ritualer, da det stadig anses som skamfuldt at være sammen med andre, når der, som det udtrykkes »kommer blod ud af ens krop«. I den periode skal piger og kvinder forblive i deres lukkede hytte.

I landsbyerne fastholdes disse traditioner stadig, og overgangen fra pige til giftemoden kvinde gennemføres over fire trin. Når »uddannelsen« er slut, bæres de unge kvinder frem på skuldrene og der fortælles særlige historier som afslutning på overgangen.

I byerne og på kostskolerne sikres overgangen, når skolerne holder en tre måneder lang ferie, hvor eleverne kommer hjem til landsbyerne.

Men, lyder det fra Rehema Juma Rukungu, selv om man ikke kan fastholde den oprindelige form, er det stadig vigtigt, at pigerne får fortalt, hvordan de skal opføre sig. At man skal være trofast over for sin mand og ikke må have andre mænd end sin ægtefælle, når man er blevet gift. Man skal blive i ægteskabet og undgå at blive syg – det er alt sammen råd, som bliver givet videre gennem storytelling.

Fortællingen om den intelligente hare og den grådige krokodille

En af Rehema Juma Rukungus fortællinger handler om en hare og en krokodille, der blev venner.

Fortællingen vil tage omkring en times tid, når der også skal være tid til kommentarer og debat mellem tilhørerne:

Haren gik hen til krokodillen en dag, da den ikke kunne finde mad. Krokodillen sagde, at den kunne komme igen næste dag, så skulle den nok få noget at spise.

Krokodillen tappede noget blod af sit ene ben og tilberedte det, så haren næste dag kunne spise med. Krokodillen havde gemt sit ene ben og bildte haren ind, at den havde skåret sit ben af, og at det var det, de nu begge spiste.

Haren så forbløffet ud, men krokodillen beroligede den og sagde, at benet ville vokse ud igen.

Da haren næste gang blev inviteret til krokodillens hus, fandt den krokodillen liggende på gulvet med sine fire ben, men denne gang uden hoved.

Krokodillens kone fortalte, at krokodillen havde sendt sit hoved hen til en retssag.

- Det er ikke en særlig kompliceret sag, så han behøver kun at sende sit hoved. Hvis sagerne bliver svære,

re, ja, så må han også sende kroppen med.

Haren blev endnu mere forbløffet og inviterede krokodillen hjem for at lokke hemmeligheden ud af den. Krokodillen fortalte, at haren blot skulle slikke på det sted, hvor blodet ville løbe ud, og så ville det stoppe og benet ville vokse ud igen – og hovedet ville vokse fast. Haren ville selv efterprøve det og fik sin kone til at hugge hovedet af sig.

Til familiens store fortrydelse virkede tricket ikke, så haren lå død. En bondemand kom forbi og så den døde hare. Han tog den med hjem og spiste den, mens resten af familien flygtede ud i skoven, hvor de stadig lever.

Moralerne er bl.a., at det er ikke alle råd, man skal følge, og at ikke alt, hvad man ser, kan kopieres. Man skal ikke blot kopiere noget uden at tænke sig om.

Rehema Juma Rukungu tilføjer, at det er de færreste tanzanianere, der den dag i dag spiser ben fra hare og krokodiller. De anses stadig for værdiløse, fordi de er tappet for blod. Alt det, der kan spises, er gemt længere oppe i kroppen.

Der er flere end 120 stammer i Tanzania. Engelsk og swahili er de to officielle sprog i Tanzania, og udover de lokale stammesprog taler alle tanzanianere swahili.

Børn med **KULTUREL** identitet

Traditionel storytelling, dans og musik gives et nutidigt sprog af både skole- og gadebørn

Af Annemarie Balle

Storbyer har en magnetisk kraft. Det er her, man kan finde arbejde – om ikke andet så som gadesælger, hvor man kan gå rundt med en flettet kurv og sælge nødder i små poser, vand tappet i små plastposer og cigaretter enkeltvis.

Varerne kan sælges på markedet eller langs vejene, hvor der altid holder biler i kø, så der kan blive tid til en hurtig handel gennem sideruden.

Det er en lille indtægtskilde, som dog kan sikre til livets ophold, hvis der ikke er de store udgifter ellers. Det er der fx ikke, hvis familien slår sig ned i en af de mange skurbyer, som findes omkring Tanzanias hovedstad, Dar es Salaam. I skurbyen Dingwani, som blot er på få kvadratkilometer, anslås det, at der bor omkring 1 million mennesker under meget usle forhold, og som derfor jævnligt hjem søges af epidemier.

I slipstrømmen følger mange gadebørn, som lever endnu mere usselt, og ofte ender de i kriminalitet eller i et stofmisbrug. Et misbrug, som tit starter med, at de unge sniffer gas eller lim.

Det er blandt disse gadebørn, at projekt »Baba Watoto« i udkanten af Dar es Salaam rekrutterer sine brugere. »Baba« betyder far, og »toto« er swahili for børn. Det er ildsjælen Mgunga, som står for projektet. Mgunga har gennem 17 år været kunstnerisk leder af det eksperimenterende Parapanda Theatre og er desuden både sanger, danser og performer. Det er disse kreative egenskaber, han nu har kastet ind i »Baba Watoto«, hvor han ønsker at videregive den traditionelle tanzanianske kultur i

Projektkoordinator Habiba Isa i Baba Watoto-projektet: - Vi lægger ingen begrænsninger for børnene, men præsenterer dem i stedet for for en række muligheder og et givende fællesskab.

en moderniseret form. En form, som kan fænge hos gadebørnene. Den har efter få år fænget så meget, at gadebørnene nu strømmer

til »Baba Watoto«s lokaler for at få lov til at være med. Det sker ofte, at de sidder foran de låste døre og venter på, at en af de frivillige medarbejdere skal dukke op.

Lokalerne ligger lidt spredt i det fattige område. Det er udrangerede lokaler uden den store komfort. Men rummet med mulighederne er der – og nok så vigtigt, så er der voksne med et engagement i børnene.

- Vi giver dem mulighed for at danse, synge, spille og optræde, fortæller projektkoordinator Habiba Isa.

- Vi lægger ingen begrænsninger, men præsenterer dem for en række muligheder og et givende fællesskab, hvor der er instruktører, som kan guide dem.

Som eksempler på hvordan de traditionelle udtryksformer bruges, nævner Habiba Isa bl.a. dansen. Her vælges grundformationer fra

Et eksempel på, hvordan gadebørnene i Baba Watoto-projektet udfører den traditionelle dans, når de har tilsat den lidt streetdance.

"CHILDREN AS CREATORS"

Når erfarne storytellere fra »Children as Creators« underviser, lyttes der intenst.

Glæde og koncentration stråler ud af børnene, som spiller i et af orkestrene.

Et af projekterne under »Children as Creators« drejer sig om at kunne fremstille traditionelle klædedragter af bl.a. bark og græsser. Her et eksempel på smukke festdragter.

den traditionelle dans, som så tilføjes lidt streetdance. Resultatet bliver – set med vestlige øjne – stadig en typisk afrikansk dans med de inciterende trommerytmer og hurtige steptrin. Men for tanzanierne er der en stribe detaljer, som viser ind i fremtiden. Og så rytmer, som kan fænge hos unge, der tidligere har været meget vanskelige at fange i andre aktiviteter.

Der er også grupper af gadebørn, som danner et orkester eller et kor, så de kan videreudvikle storytellingen i en musikalsk retning og få sunget og fortalt vedkommende tekster.

For, som hun udtrykker det, kultur er ikke statisk. Den udvikler sig hele tiden. Det er historien, der er den samme.

Kreativ undervisning

At videregive den traditionelle form for storytelling, sang og dans samtidig med, at udtryksformerne får et nutidigt indhold, er ikke kun forbeholdt gadebørn i Dar es Salaam. I byen Morogoro har ildsjæle støttet af bl.a. den danske stat fået mulighed for at afprøve metoden.

Ambassaderåd Lars Mikkell Johannessen fra den danske ambassade i Dar es Salaam har været med til at starte projektet »Children as Creators«, som har fået en to-årig dansk projektstøtte.

- Vi har ønsket at være med til at skabe et bedre udgangspunkt for børnene. Vi er overbeviste om, at hvis man kan forklare den demokratiske tradition, som i Tanzania stadig er en relativ ung tradition, som børnene vokser op i, så vil man også være med til at sikre et solidt fundament for samfundet og de

enkelte borgere, lyder det fra Lars Mikkel Johannessen.

Når valget er faldet på skoler i et landdistrikt, så hænger det bl.a. sammen med, at man her finder meget traditionelt drevne skoler, hvor det vil være tydeligt, hvilke resultater man kan opnå ved at forsøge at skubbe nogle af de vedtagne grænser, forklarer Lars Mikkel Johannessen.

Og her et par år efter starten på projekt »Children as Creators« er resultaterne meget tydelige.

Eleverne er engagerede i undervisningen – og deres resultater i skolens øvrige fag ligger væsentligt højere, end før projektet blev sat i gang – og også højere end på mange andre skoler.

Da projektet første gang blev præsenteret, blev det drøftet indgående blandt forældrene. Derefter skulle forældrene søge om at få deres børn optaget i projektet.

Der er plads til ca. 100 elever, og der kom ansøgninger fra 200 elever. Senere er interessen eksploderet, så der i dag kommer ansøgninger fra omkring 1.000 elever.

Nytænkning

Succesen er slået fast, men økonomien er fortsat spinkel, da den danske projektstøtte nu er ved at blive faset ud. For at sikre en fortsat levedygtighed, tænkes der også fra ledelsesside kreativt. Der er bl.a. blevet etableret flere årlige festivaler, hvor elever fra hele landet deltager, og der har været omtale af arrangementerne i det landsdækkende fjernsyn.

Der er også ved at blive etableret et mere formaliseret samarbejde med den lokale turisme, så turister

i området bl.a. tilbydes at opleve den levende kultur.

For, som projektleder for »Children as Creators«, Davie Kitururu siger, så er det vigtigt, at vi kan fastholde en kulturel identitet i området og hos den enkelte.

Projektleder for »Children as Creators«, Davie Kitururu: Det er vigtigt, at vi kan fastholde en kulturel identitet i Morogoro-området og også hos den enkelte.

På længere sigt er det ønsket, at der bliver etableret kulturelle festivaler med nabolandene for også ad den vej at sikre ro og stabilitet mellem nationer og stammer, tilføjer Davie Kitururu.

Davie peger desuden på, at netop storytelling, dans og musik er ideelle formidlingsmåder, da der fortsat er mange analfabeter i Tanzania.

- Hvis man skal have held med at formidle den traditionelle fortælletraditions temaer, så kan det ikke ske i et bogligt materiale. Her har den dramatiske tilgang langt større gennemslagskraft. Når vi så forener storytelling med et nutidigt

indhold, engagerer vi både de nye storytellere og tilhørerne. I skolens undervisning har vi fx bedt børnene om hver for sig at forberede en optræden med storytelling med et selvvalgt tema. Det har været alt lige fra mobning, vold i hjemmet, børns ret til at blive hørt og mere generelle emner som, at man ikke må stjæle, der er blevet taget op. Det er helt op til børnene selv at finde temaet og moralen og også selv at stå for dramatiseringen af fortællingen.

Men, pointerer Davie Kitururu, det hele foregår ud fra inspiration fra erfarne storytellere, dansere og musikere.

Givende kulturmøder

Davie Kitururu lægger desuden vægt på, at der også er et væsentligt socialt element i projektet, fordi projektet foregår på dels en privatskole og dels en almindelig folkeskole.

- Der er tale om elever, som ellers aldrig ville have mødt hinanden. Eleverne på privatskolen bor i helt andre områder, og efter skolegangen her i Morogoro vil de typisk fortsætte på en kostskole og på universiteter i udlandet – verdener, som både fysisk og bogstaveligt ligger milevidt fra hinanden.

- Nu er eleverne sammen, og det er tydeligt, at der bliver nedbrudt nogle fordomme og myter, når så forskellige grupper af børn mødes. Der er tale om »small bodies – but big brains«.

Et kulturmøde, som kan være med til at give den enkelte en større menneskelig ballast i livet og også sikre en bedre fremtid for Tanzania, påpeger Davie Kitururu.

En del af projektet »Children as Creators« er placeret i et område, hvor sydafrikanske eksilpolitikere tidligere boede. Eksilpolitikere, som bl.a. fik støtte fra Danmark. Området er nu overgivet til »Children as Creators«, men gadenavnene fra dengang er bevaret.

Storytelling i Tanzania

Ligesom eventyr i Danmark ofte er bygget op om en bestemt fortælle teknik og altid starter med »Der var engang...«, så har afrikansk storytelling også sine regler.

Af Charlotte Prætorius

»Paukwa!« Lyder det fra storytelleren. »Paukwa!«

Det gentages flere gange, og de lyttende svarer så »Pakawa!«

Er I klar til at lytte til min historie?

Kom, sæt jer! Lyt! Jeg vil nu fortælle jer en historie! De lytter og tilkendegiver, at de er klar til at lytte til fortælleren og budskabet.

Storytelling har eksisteret i Tanzania i mange hundrede år og har været – og er stadig i dag – den måde historiearv, kultur, traditioner og værdier gives videre på, og storytelling er det bærende element i en kultur, hvor fortællingerne ikke nedskrives, men videregives gennem fortælling, sang,

dans og musik fra generation til generation.

Godt 30% af landets befolkning er analfabeter. Skolegang i Tanzania er gratis til og med syvende klassetrin.

Historierne kan både have til formål at lære børnene om god opførsel, gøre dem klar til voksenlivet eller at forklare fx dyrs adfærd, naturfænomener eller samfundets udvikling.

Der er historier, der er for både børn og voksne, og historierne fortælles om aftenen ved bålet. Der er også historier, der kun fortælles ved bestemte lejligheder. Det kan være historier, der skal forberede børn på voksenlivet og derfor er enkelte historier udelukkende for piger og andre kun for drenge. Denne type af historier fortælles kun særskilt på særlige tidspunkter.

Respekt og hovmod

En af de historier, vi fik fortalt under vores besøg i Tanzania, handlede om en kongesøn, der ikke havde lært at være ydmyg over for sine omgivelser, og som i trods mod sin fars forsøg på at opdrage ham, rejser ud i verden. Da han ikke har lært at tage sig i agt, ender hans opdagelsesrejse med, at han bliver franarret sin medbragte mad af hyænen og til sidst bliver spist af en løve. Kongen bliver naturligvis ulykkelig, da han finder ud af, at hans søn er død, men i stedet for at blive vred takker han løven for at lære ham at være ydmyg.

Historien lærer de lyttende, at det er vigtigt, at alle mennesker har en vis ydmyghed over for naturen og hovmod står for fald.

Storytellerens historie bliver akkompagneret af sagte trommerytmer, der angiver og understøtter historien, når historiens figurer gennemgår forskellige følelser fra frygt over glæde til sorg eller lykke. Historien varierer fra stamme til stamme, og de forskellige regioner i Tanzania har også forskellige historier, der handler om det bestemte område – fx bjergfolket omkring Kilimanjaro eller nomadefolket omkring Serengeti-sletten.

Små giraffer

På Bungo Primary School fortæller underviserne, der er involverede i det tværfaglige projekt, at storytelling er en stor del af tanzanianernes hverdag. I de fleste familier er det de ældste – gerne bedstemødrene – der, når dagens pligter og gøremål er overstået, samler familien omkring bålet og fortæller historier. Historier der er gået i arv igennem generationer og historier, der skal give børnene og de unge den nødvendige ballast.

»Vi prøver alle sammen at lære vore børn at blive små giraffer«, fortæller Maya Kitururu.

Giraffen er Tanzanias nationaldyr, og giraffen er det dyr, som tanzanianerne forbinder med høflighed, god opførsel og ydmyghed, og det er derfor det dyr, man altid efterstræber at være som.

På skolen arbejder børnene ud fra de traditionelle værdier og moral

Maya Kitururu: - Vi prøver alle sammen at lære vore børn at blive små giraffer.

fra de historier, de har hørt, siden de var ganske små og videreudvikler dem sådan, at de passer til deres egen hverdag, og de emner der er vigtige for børnene. En gruppe børn opfører en historie, de selv har arbejdet på, om en ung dreng, der kommer hjem fra skole til sine forældre. Faderen beder ham straks om at gå i gang med at hjælpe med

at hente brænde og vand og fortæller ham, at det er spild af tid at gå i skole, og at skolen kun betyder, at drengens mor må arbejde langt hårdere, når drengen ikke kan hjælpe hele dagen.

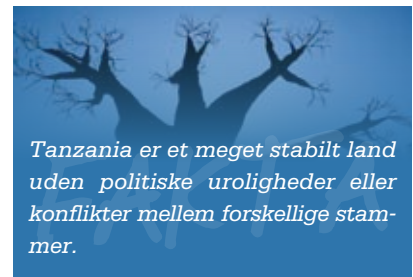
Drengen svarer ved at fortælle faderen, hvor vigtigt det er at få en uddannelse, og hvilken investering det er i familiens og landets fremtid.

Historien skal fortælle de voksne, at det er vigtigt, at de respekterer deres børn og lytter til dem – og sørger for at sikre, at

børnene får mulighed for at komme i skole og uddanne sig. Ligesom den øvrige del af kulturen er traditionen med storytelling ikke statisk, og derfor er det naturligt, at historierne forandres over tid og tilpasser sig de problematikker, der præger den aktuelle hverdag – samtidig med at de bygger videre på den traditionelle fortælleform,

som i dag er en udbredt måde at dele viden og videregive værdier og traditioner på.

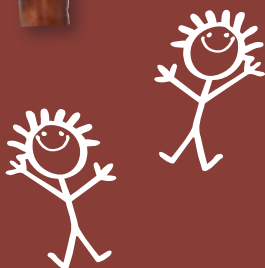
"PAUKWA!"

Tanzania er et meget stabilt land uden politiske uroligheder eller konflikter mellem forskellige stammer.

Statements fra undervisere på

Bungo Primary School

Sarah Joelle:

»Jeg er vokset op med mine forældre og bedstemor i samme hus. Om aftenen, imens min bedstemor og min mor tilberedte aftenens måltid, fortalte de os børn historier. Det er de historier, der har lært mig om, hvordan verden blev skabt, om dyrenes og naturens egenskaber, og om hvordan vi børn skal behandle hinanden, de voksne og de ældre.

Det er derfor, at jeg er engageret i projektet her på skolen, fordi jeg gerne vil sikre mig, at de historier og den kulturarv, som jeg har fået, bliver givet videre til børnene, og at de lærer de samme ting, som jeg har lært«.

Mkoba Mkude:

»Jeg er vokset op med storytelling, og for mig er historierne den bedste måde, hvorpå vi kan forestille os fortiden, og hvordan tingene var engang. Når vi kan skabe billeder af fortiden, kan vi sammenligne med, hvordan tingene er i dag, og derigennem forstå den forandring og udvikling, der har været. Min bedstefar var en meget god historiefortæller, og i landsbyen hvor jeg voksede op, ville børn og voksne fra

resten af landsbyen ofte komme til vores hytte om aftenen og lytte til min bedstefars historier ved bålet.

I dag – især i storbyerne – er familierne langt mere individualiserede, og det sker ofte, at familierne blot ser tv i stedet for at tale sammen.

Jeg er en del af projektet i Morogoro, fordi jeg gerne vil sikre mig, at de historier og den tradition, som jeg er vokset op med, ikke går tabt«.

KVINDER

– som kulturbærere –

Kulturbevarelse og øget indtjening går hånd i hånd

Af Annemarie Balle

Tanzania er et af de politisk set mest stabile afrikanske lande. I nabolande som Uganda, Rwanda, Burundi og Congo er demokratiene mere skrøbelige og fortiden langt mere blodig end i Tanzania. Stabiliteten er en medvirkende årsag til, at Tanzania er et af de afrikanske lande, der er begyndt at knække mange af de tyngende kurver – AIDS/HIV er stærkt på retur, økonomien er i fremmarch, infrastrukturen bliver bedre – og turisterne er ved at få øjnene op for flere områder end blot Zanzibars fantastiske strande og Arusha-distriktet med Serengeti naturparken og det knapt 6 km høje, snedækkede Kilimanjaro.

Men problemet er, at mange er tilbøjelige til at plukke de »lavthængende frugter« – tage de lette løsninger og dermed risikere, at Tanzanias rige kulturelle traditioner går tabt, eller i bedste fald ender som turistattraktioner uden dyb, folkelig forankring.

En rundtur i Tanzania viser, at det i høj grad er kvinderne, der har påtaget sig rollen som kulturbærere.

I den lille fiskerlandsby Gezaulole en snes kilometer syd for Dar es Salaam er en gruppe kvinder gået sammen om et spændende kulturprojekt – »Kali Mata« – som skal give turister en anden oplevelse af tanzaniansk kunst og kultur. Desuden

Langt størstedelen af befolkningen arbejder i den primære erhvervssektor – og beskæftiger sig enten med fiskeri eller landbrug.

er projektet med til at bevare kulturelle traditioner samt sikre landsbyens kvinder en indtægt.

Projektleder Juliana Selestine.

Projektet er stadig undervejs, men projektleder Juliana Selestine har sammen med kvinderne i projektet allerede lagt nogle gode rammer for de kommende aktiviteter. Ud over de oplagte muligheder for at tage en tur til den brede sandstrand og snorkle, så tilbydes der besøg hos de kvinder, som arbejder med traditionelle håndværk som fx fletning af store måtter, indsamling og farvning af strå, traditionelle kvindedanse, tilberedning af henna og farvning af bl.a. hænder samt traditionel madlavning.

Planerne er lagt sammen med en hollandsk frivillig, som nu har forladt området, og det har sat udviklingen lidt i stå.

Da vi besøgte landsbyen, skete det efter et tilfældigt møde med netop Juliana Celestine, som virkede meget entusiastisk. Vi slog til og besluttede os for et to-dages ophold i en af stedets gæstehytter.

Danske forventninger

Det blev en oplevelse ud over det

sædvanlige, for vi troede ud fra en gængs dansk opfattelse, at når man så begejstret fortalte om mulighederne, så var de også linet op og kendte, når man ankom. Men allerede da vi steg af færgen og ud i gademylderet, viste det sig mere end vanskeligt at komme videre. Ingen kendte stedet, men tilbød naturligvis at finde frem til det for en klækkelig betaling. Efter en tids søgen fandt vi dog frem til en af de lokale busser, som kørte hen til området. Sammen med ca. 30 andre fik vi mast os ind i et udslidt VW-rugbrød og placeret vore tasker halvvejs på egen og naboens skuldre. Efter en halv times tid godt mast og i 40 graders varme ankom vi til en støvet sti uden særlige kendetegn. Vi stod og ventede lidt og fik så øje på en lokal beboer, som sagde, at vi var kommet det rigtige sted hen og blot skulle fortsætte ned ad vejen. Her lå flere hytter, og efter et kvarters tid nåede vi frem til »Kali Mata« – en indhegnet naturgrund med et hus på og spredte flettede afskærmninger, som senere skulle vise sig at være et bålsted, hvor maden blev tilberedt og et område, hvor man kunne forrette sin nødtørft og vaske sig med det snavsede brøndvand, som stod i en stor spand uden for.

Gæstehuset var rent og pænt med flettede måtter på gulvet, men uden hverken glas i vinduerne, strøm eller rindende vand.

Juliane Celestine viste os smilende rundt og fortalte om, hvordan de mange træer og planter på grunden kunne bruges. Der stod bl.a. et stort kapoktræ, hvor kapokken blev brugt som fyld i hovedpuderne.

De meget værdsatte kokostræer blev også fremvist. Et træ, hvor alt kan

bruges: Kokosnøddernes saft drikkes, kødet spises, saften tappes fra stammerne og drikkes, bladene bruges til at flette med, stammerne kan hules ud og bruges til fiskerbåde, mens spånerne bruges på bålene.

Kvindehåndværk

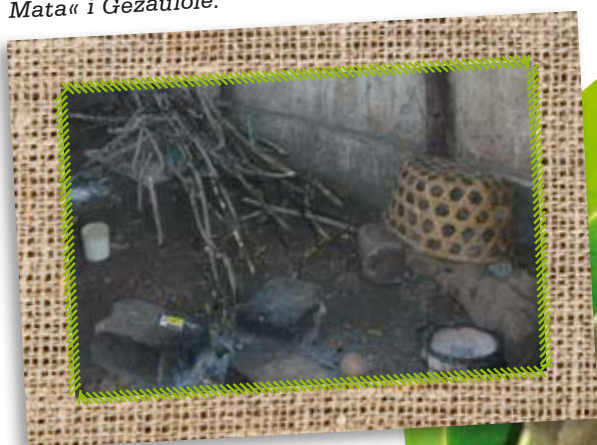
Vandreturen i landsbyen rundt til de spredte hytter bød på interessante

samtaler med de mange kvinder, som levede af traditionelt håndværk og som håbede på at få en bedre økonomisk fremtid, når »Kali Mata«-projektet kommer i gang og får lokket flere end sidste års blot 16 turister til landsbyen.

Et besøg, som bestemt er værd at gøre, for kvinderne viste, hvordan de med viden, der er givet videre fra

generation til generation, kan finde frem til netop de blade og græsser, der kan bruges til at flette de forskellige måtter og andre brugsgenstande. Man følges ud i den tørre bush og ser ud over tørre græsser og småplanter. Med sikker hånd kan de så udpege netop de plantedele, som kan bruges, samle dem sammen og gå hjem og forarbejde dem.

Et kig ind i køkkenområdet på kulturprojekt »Kali Mata« i Gezaulole.

Fra træerne kan man plukke denne lille plante. Kernerne knuses og bruges som rouge på kinderne.

På få minutter kan man i naturen på Zanzibar samle et lille bæger med vel-smagende krydderier, som fx kan sælges på markedet. Her et palmeblad fyldt med bl.a. citrongræs, ingefær, kanel og en vaniljestang.

Her tørres henna, så den kan blive klar til at blive rørt op og få en brugbar konsistens.

En kvinde fra »Kali Mata« arbejder med at flette store måtter i farvestrålende farver.

UPENDOS

STÆRKE KVINDER

Kvinderne på Upendo kommer med meget forskellige kulturelle og religiøse baggrunde. De rekrutteres i alle aldre, så gruppen kan afspejle Zanzibars mangfoldighed. Nogle kvinder har taget langt tilløb, inden de har banket på Upendos dør. Her er et udpluk af kvindernes syn på Upendo:

**Kantate,
Nordtanzania,
muslim**

»Jeg kom til Upendo i 2008. Inden jeg kom hertil, havde jeg allerede lært at sy i Moshi men har tidligere kun fundet job i højsæsonen, og ofte har lønnen været lav og meget usikker. Jeg hørte om Upendo fra min bror, som arbejder i den lokale kirke. Jeg har oplevet en ny form for hjælpsomhed her, hvor vi alle hjælper hinanden uden skelnen til, hvor vi kommer fra, eller hvem vi er«.

**Josephina,
Mozambique,
kristen**

»Jeg kom i første omgang hertil for at opleve Zanzibar, men da jeg fik muligheden for at lære at sy, valgte jeg at blive og er meget taknemmelig for det, som jeg har lært og for i dag at have et arbejde. Upendo har åbnet mine øjne for verden og for at kunne samarbejde på tværs af religioner. Vi lærer hinanden at kende uanset baggrund og arbejder sammen på tværs. Bundet sammen af kærlighed. Jeg har lært, at kærlighed skaber trykthed, og vi kan sagtens forenes på tværs af religiøse skel. Det har jeg ikke oplevet tidligere, og mange andre steder er det helt omvendt, hvor kristne og muslimer frygter hinanden og ikke samarbejder«.

Dansk kvindeprojekt på Zanzibar:

Kulturel platform giver kvi

Af Charlotte Prætorius og Annemarie Balle

De fleste har hørt om øen Zanzibar, der ligger smukt ud for Tanzanias østkyst i det Indiske Ocean og er kendt for sine langstrakte, kridhvide sandstrande.

Det er også på Zanzibar, at verdenshistoriens vel nok korteste krig fandt sted. Slaget stod i 1896 og varede knap 38 minutter og var startskuddet på en lang periode underlagt det britiske kolonistyre. Det er dog ikke arven fra kolonimagten, der præger hovedbyen på Zanzibar – Stone Town – man bevæger sig rundt i de snævre gyder med toppede brosten og smukt dekorerede trædøre.

Zanzibar adskiller sig fra hovedlandet ved ikke alene at have en anderledes natur og være et yndet feriemål, men også ved at befolkningssammensætningen er anderledes end i resten af Tanzania. Langt størstedelen af alle indbyggere er muslimer, og der er rundt regnet blot 2 procent kristne på øen. Både gadebilledet og kulturen er derfor i udstrakt grad præget af de arabiske impulser – det både smages i madens sammensætning, de anvendte krydderier og høres i musikken, der i langt højere grad er præget af de arabiske, skæve tonearter og rytmer. Når man går fra borde ved færgeløjet i Stone Town, møder man et scenarie, der er som taget ud fra et af Tusinde og en nats eventyr. På Zanzibar – modsat på fastlandet – spores desuden flere spændinger mellem muslimer og kristne – spændinger, som er minimale eller ikke eksisterende mange andre steder i landet. De færreste indbyggere på Zanzibar har en uddannelse og modsat på fastlandet, er det på øen et sjældent syn, at kvinderne tager arbejde uden for hjemmet.

Den danske leder af UPENDO, Hannah Nielsen: - Mange turister kan godt finde på at købe noget etnisk tøj her på Zanzibar, men når de så kommer hjem, så bliver det ikke rigtig brugt, fordi modellerne ikke er tilpasset vestlig pasform og stilen ikke passer i Danmark.

Midt i Stone Town finder man det danskstøttede Upendo, som har eksisteret siden 2002. Det er danske Danmission, der står bag projektet, som i dag ledes af Hannah Nielsen. Projektet hedder Upendo, som betyder kærlighed, og det er også det slogan, der møder de besøgende på trappen ved indgangen til systuer og butik.

Det startede oprindeligt som et projekt, som alene havde et kristent sigte, til i dag at favne væsentligt bredere. Det har siden 2005 udviklet sig til et kvindeprojekt, hvor krumtappen er fremstilling af tøj med traditionelt tanzaniansk præg, men med et design der er tilpasset vestlig smag.

I dag fremstår Upendo som en

nder økonomisk sikkerhed

sy- og broderiskole, hvor tanzanianske kvinder på Zanzibar har mulighed for at uddanne sig til syersker for at få en chance for at kunne tjene deres egne penge og dermed også kunne forsørge deres familier.

Syskolen skelner ikke, trods sit kristne fundament, mellem, om kvinderne er muslimer eller kristne. Upendo har desuden et udtalt ønske om at skabe fællesskab og forståelse på tværs af de religiøse skel, der gennemsyrrer Zanzibar.

- For, understøtter den danske leder Hannah Nielsen, der er udsendt af Danmission, det er vigtigt for os, at de omkring 30 kvinder, der er knyttet til projektet, også har forskellige religiøse baggrunde.

- Zanzibar er meget muslimsk præget, så mange kristne har følt sig ekskluderet. Fra Danmissions side ønsker vi derfor at skabe nogle rammer, hvor både de kristne og de muslimske kvinder kan arbejde side om side og lære hinanden at kende. I det daglige lever de to grupper meget adskilt, og der flourer mange myter om hinanden, og de er svære at få brudt ned.

På Upendo lærer kvinderne at sy og brodere. De er fortrolige med deres klædedragter og stofferne, men skal oplæres i de vestlige kvalitetskrav. At sømmene skal være lige, afslutningerne skal være korrekte, og trådene skal hæftes ordentligt.

- Det bruger vi meget tid på, og vi hører ofte, at de synes, at vi ser med argusøjne på alt – at det da ikke kan være nødvendigt at være så nøjagtig med sit arbejde.

- Men det er det, fastslår Hannah Nielsen, hvis man vil sælge varerne til turister

og også have en ordentlig pris for det. Vores erfaring er, at mange turister godt kan finde på at købe noget etnisk tøj, men når de så kommer hjem, så bliver det ikke rigtig brugt.

Modellerne er ikke tilpasset vestlig pasform, og modellerne passer måske nok til en tur på stranden på Zanzibar, men ikke ved fx Vesterhavet eller på terrassen hjemme i parcelhuset.

Danske designere

Når det er lykkedes for Upendo at nå frem til smukt design, skyldes det i høj grad samarbejde med danske designere og studerende fra bl.a. Håndarbejdets Fremme, som har været knyttet til projektet.

Upendo har valgt at få designere og designstuderende fra Danmark til Zanzibar. De hjælper med at udarbejde designs, der appellerer til turisterne, men som samtidig bevarer det etniske præg. Tøjet, der syes, fremstilles af lokale varer – smukt indfarvede stoffer og knapper lavet af bl.a. blankpolede kokosnøddeskaller.

Resultatet er – set med danske øjne – blevet fantastisk. Det er modeller, som har et dansk præg, men som alligevel ligger tæt op ad tanzaniansk tradition.

De designs, de ansatte syersker på Upendo laver, bliver solgt i en lille butik i gadeplan – til høje priser sammenlignet med tanzanianske standarder, men samtidig priser, der ikke er høje for vestlige turister. Målet er at være bæredygtige, skabe en indtægt og samtidig sikre, at der er nogenlunde lige mange muslimer og kristne ansat på Upendo, så fokus bevares på at bygge bro mellem kulturer og religioner.

- For, understreger Hannah Nielsen, tanken bag Upendo er netop at få folk til at se ud over de

Mwanaisha, Pemba, muslim

»Jeg har studeret her i 2007 og blev derefter ansat. Jeg sætter meget stor pris på den følelse af sammenhold og harmoni, som vi har her. Det er meget sjældent, at muslimer og kristne får mulighed for at mødes og samarbejde. De designs, vi laver, er meget anderledes, end det vi selv går med, fordi det er tilpasset turisternes smag og ønsker. Det er ikke noget, som vi selv ville gå med til hverdag, men vore børn kunne sagtens få lov til det.

Under alle omstændigheder er det vigtigt for os at skabe noget i fællesskab og bruge vore evner. Det giver os alle en følelse af stolthed at se, at vi kan skabe noget, som turister er villige til at betale en så høj pris for, og som bliver solgt i hele verden«.

Mwantanga, Erenga, kristen

»Da jeg første gang hørte om syskolen her hos Upendo, tænkte jeg, at jeg var for gammel til at være med. Jeg er over 60 år. Jeg spurgte alligevel og fik at vide, at jeg var velkommen. Da jeg fik at vide, at skolen både havde kristne og muslimske elever, blev jeg meget i tvivl om, hvorvidt det kunne fungere, men nu ser jeg, hvor stor forståelse og samhørighed projektet her skaber. For eksempel laver vi mange ting ud over undervisningen her. Vi tager alle altid med til hinandens bryllupper eller andre vigtige mærkedage og tager også hos sygebesøg hos hinanden. Jeg oplever en meget høj grad af tillid mellem os, og vi har meget med hinanden at gøre både på Upendo og privat. Samtidig giver projektet her kvinder oprejsning og skaber en god følelse af at have sin egen indtægtskilde«.

Afwa, Zanzibar, muslim

»Jeg har længe ønsket mig at lære at sy og kom til Upendo, da jeg hørte, at de underviser kvinder i syning. Jeg ville samtidig rigtig gerne være en del af det, som Upendo gør og står for og er taknemmelig for at være en del af det, som vi skaber her på tværs af religiøse skel«.

religiøse konflikter for at kunne sameksistere i fred og fordragelighed, for det er i bund og grund dét, alle længes efter.

- Og, tilføjer Hannah Nielsen, det er relativt nyt at se kvinderne på Zanzibar arbejde ude. Traditionelt er kvindens rolle i hjemmet, og manden er eneforsørger. Til trods for urbaniseringen og den rivende udvikling, som Tanzania undergår i disse år, er den kulturelle arv dybt forankret i tanzanianerne. Gamle ritualer og skikke præger i vid udstrækning hverdagen, og mange af livets vigtigste begivenheder som fx fødsel, død, puberteten og ægteskab markeres i reglen ved traditionelle, ceremonielle handlinger. Det er manden, der er familiens overhoved, og derfor er det også manden, der afgør familiære anliggender. Man skal samtidig huske, at på Zanzibar er familien et bredere begreb, end vi i Vesteuropa normalt kender det – det inkluderer også fætre, kusiner, tanter, onkler og svigerfamilien. Familien er derfor den stærkeste enhed i den klan eller stamme, man tilhører.

Lokal økonomi

Gennem det seneste års tid har der vist sig en interesse for tøjet fra Upendo, som rækker langt ud over de lokale turisternes interesse

– butikker i bl.a. Danmark, USA og Canada har vist interesse for det. - Hvis vi kan klare også at kunne producere til eksport, vil det være rigtig godt. Dels vil vi kunne fastholde levende traditioner inden for påklædning, og dels vil vi kunne sikre kvinderne en bedre økonomi. Vi vil på den måde kunne være med til at øge den lokale indtjening, som i dag er meget ringe. Beregninger viser, at turister på Zanzibar bruger 80 procent af deres penge på hoteller og restauranter, mens kun fire procent af omsætningen går til lokale. Det skyldes, at mange udlændinge – især kinesere, arabere og italienere – sidder på netop hotel- og restaurantindustrien.

Bæredygtig i samfundet

Upendo er med sit fokus på bæredygtighed en af de lokale organisationer, der søger at skabe udvikling i det tanzanianske samfund. Udover skolen afvikler Upendo fire årlige seminarer om »lifeskills« – forskellige emner, som er vedkommende for tanzani-

anerne. Det kan fx være seminarer om sygdomme, HIV/AIDS, uddannelse eller børn. Seminarerne er åbne for andre end de studerende og ansatte på Upendo, og det betyder dermed, at mændene får mulighed for at opleve Upendo. En mulighed, der er med til at skabe større accept af kvindernes engagement, fordi mændene føler sig inkluderede. Samtidig oplever Upendo at få større udbytte af seminarerne, fordi det er nemmere at tage emnerne op i hjemmet, når begge ægtefæller har deltaget i seminarerne. Dermed når man ud til langt flere i lokalområderne med viden og vejledning.

Mikrokreditlån

Ikke alle kvinder, som bliver uddannet på Upendo, kan blive fastansat – det er pladsen og økonomien endnu ikke til. Derfor suppleres syuddannelsen med forskellige kurser. Ud over livsstilskurserne er der kurser om, hvordan man starter egen virksomhed og muligheden for at opnå mikrokreditter.

I UPENDOs butik hænger smukt designet tøj i typisk tanzanianske stoffer og flot finish.

Det er boder med frugt og grønt som her, kvinderne kan etablere via mikrokreditter.

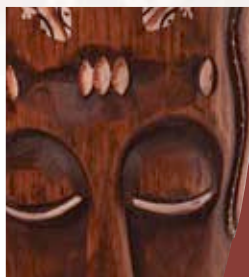
Flere af kvinderne fra Upendo har fulgt kurserne, er derefter blevet godkendt til et mikrokredittilån og har startet egen virksomhed. Alle de ansatte på Upendo er involverede i mikrokreditterne og har deres eget selvkørende låneprojekt, hvor familier kan låne til at købe dyr eller maskiner og dermed starte en lille forretning, som kan give familien indtægter.

Nogle har købt en ko og er begyndt at sælge mælk, andre har købt et par høns og sælger æg, og få er begyndt at forarbejde de mange frugter, som hænger frit tilgængeligt overalt. Det er lige fra kokosnødder til mango og appelsiner.

Andre har købt juicepressere. Maskiner, som normalt er for dyre at købe for en enkelt familie, men gennem mikrokreditterne kan de finansieres. Salget af juice fra pressede sukkerrør er en god indtægtskilde og kan forsørge familierne.

Der er naturligvis nogle, som har fastholdt deres viden om syning og har købt en symaskine, så de kan tilbyde at sy tøj. Men det er tøj i helt traditionelt design, for designet fra Upendo kan ikke sælges lokalt, mener de.

Selv om Upendo er et mindre projekt med otte kvinder ansat, bety-

- Tanzania er blandt verdens 10% fattigste lande.
- Gennemsnitslevealderen i Tanzania er omkring 52 år.
- Gennemsnitsindkomsten i Tanzania er på omkring 300 danske kroner om måneden.

der initiativet meget og spreder sig som ringe i vandet – også til familierne og nærmiljøerne. Det har stor betydning, at det er muligt at få et projekt til at fungere på tværs af religiøse skel – især på Zanzibar hvor de religiøse spændinger er store, og relationerne mellem kristne og muslimer ofte er funderet på mistro til hinanden. Tanzanianerne er klar over, at turismen er en god indtægtskilde, og et land som Tanzania, der er rigt på kultur- og naturoplevelser, har meget at byde på. Desværre er det i dag kun en forsvindende lille del – mindre end fem procent af fortjenesten ved turismen – der kommer de lokale til gode, og det forsøger Upendos og mange andre små NGO'er med deres initiativer at rette op på. Det er dog vigtigt, at de initiativer, der søsættes, tager hensyn til den lokale kultur, traditioner og skikke og samtidig

også har fokus på, at der er den fornødne viden til at sikre, at naturen ikke lider overlast, ødelægges eller udpines. Derfor er der stor opmærksomhed på projekternes bæredygtighed – også i processen af organisationerne bag. Hermed sikres en vedvarende fremdrift og udvikling i og af Tanzania.

Kulturarven er vigtig for et folks identitet

– om betydningen af, at Grønland har fået sine kulturværdier – og historier – tilbage

Af tidligere
museumsinspektør
Birte Haagen

Under stor bevågenhed blev 1.000-året for Erik den Rødes ankomst til Grønland fejret i 1982. En markering af den europæiske – nordboernes – bosættelse i Grønland!

Det fik museumsinspektør Jørgen Meldgaard »op af stolen« og lave et »modtræk«. For hvad med den grønlandske befolkning? Deres ankomst og bosætning var vel lige så fantastisk og lige så meget værd at fejre!

Så han tog initiativ til, at Aron fra Kangeq og Jens Kreutzmann fra Kangaamiuts akvareller, som siden 1904 havde ligget på det danske Nationalmuseum i en sort arkivkasse – af kunstneren og polarforskeren Eigil Knuth kaldt: »Grønlands Sixtinske Kapel« – kom tilbage til Grønland som et eksempel på de smukke og indsigtfulde ting, den grønlandske befolkning har skabt gennem tiden.

Akvarellerne blev skannet, og der blev fremstillet fire sæt nøjagtige kopier til fordeling på grønlandske kulturinstitutioner. Originalerne blev under stor bevågenhed sejlet med inspektionsskibet »Væderen« så langt som muligt og derefter fløjet med helikopter til Nuuk og blev overrakt til det grønlandske hjemmestyres honoratiories af Dronningen, kulturministeren og rigsantikvaren.

I Grønland fik det stor opmærksomhed og vakte begejstring. For det

tre år gamle Hjemmestyre var det en sejr og et bevis på, at de var på rette vej, og at der lå store kulturelle værdier gemt i Danmark.

»Overførselsprocessen er udtryk for en fælles forståelse i Danmark og Grønland for, at kulturarven er et vigtigt fundament ved opbygning af et folks identitet«, udtalte souschefen for Grønlands landsmuseum Emil Rosing.

Et ungt rockband kaldte sig »AALUT« efter kunstneren Aron (Aalut er det grønlandske ord for Aron) og skrev sange inspireret efter dennes sagnberetninger, som akvarellerne var illustrationer til. Akvarellerne og de sagnberetninger, de er illustrationer til, blev endvidere brugt som den grønlandske tv-julekalender samme år.

Sagnene blev senere gjort tilgængelige for alle i et flot bogværk af Kirsten Thisted. De originale nedskrivninger opbevares stadig i håndskriftsamlingen på Det Kongelige Bibliotek i København.

Historien tilbage til Grønland

Den store interesse i Grønland for at få sin historie tilbage førte til, at også andre af de grønlandske kulturværdier i årene derefter blev overført til Grønland. Et grønlandsk/dansk udvalg blev nedsat, og fik på Nationalmuseet i København oprettet et sekretariat, som kom på finansloven. Udvalget fik til opgave at gennemgå og nyregistrere de righoldige samlinger og tilbagelevere et udvalg af våben, redskaber, dragter og genstande til religiøs brug samt et ajourført fredningsarkiv.

På British Museum i London blev der lidt nervøsit, da de hørte om det. De skrev til det danske Nationalmuseum, at de syntes, det var helt fint, det der nu blev sat i værk, hvis blot man fra dansk side ville undlade at publicere resultaterne! Den reaktion var jo forståeligt nok, for eneste fortilfælde var tilbageførslen af de islandske håndskrifter, der var begyndt år tilbage efter

Aron fra Kangeq 1822-1869: Fortællingen om Kivioq.

en folkeafstemning i Danmark. Det er naturligvis følsomme sager, mentalt; men også i praksis. Hvad kunne forsvareres for at sikre, at museums-genstandene ikke skulle gå til.

Nationalmuseet i København havde adskillige uheldige oplevelser med genstande, der var blevet sendt tilbage til oprindelseslandene i – troede man – en god sags tjeneste. Så det blev udelukkende Det Grønlandske Nationalmuseum i Nuuk, der blev forhandlet og lavet aftaler med. På museet var der opbevaringsforhold af en standard, som kunne accepteres også af konservatorerne.

Nogle år forinden var mumiefundet fra Qilaqitsoq blevet behandlet/konserveret i Danmark og derefter udstillet på Nationalmuseet i Nuuk. Det banede vejen for det gode samarbejde. Det blev overladt til Grønland selv at finde ud af en eventuel fordeling eller udlåning til de byer og områder, som genstandene oprindeligt kom fra.

I årene 1983-2001 blev der tilbageført omkring 20.000 genstande til Grønland – ud af mere end de 200.000, der fandtes på Nationalmuseet i Danmark. Tallet afspejler de store mængder arkæologiske genstande, som udgjorde hovedparten – etnografikaen udgjorde blot en lille procentdel af de mange genstande.

Øget selvforståelse

For grønlænderne var det en fantastisk oplevelse at genopdage, hvad forfædrene havde været i stand til at fremstille af redskaber og overleve ved hjælp af. Men det er nok de etnografiske genstande – skønt langt færre i antal – der har fået størst betydning for oplevelsen af eget selvværd og selvforståelse. Måske på grund af at de er langt mere spektakulære.

»Repatriering« kaldes også overførsel/hjemførsel af museumsgenstande. Den første hjemførsel rum-

Aron fra Kangeq 1822-1869: De mange brøders eneste søster gifter sig med en forvokset larve.

Nålepose af mågefodder, Ammassalik ca. 1900. Motivet er nu bømærke for Grønlands Nationalmuseum.

mede genstande fra Østgrønland. Der blev lavet en »farvel-udstilling« i København og en tilsvarende velkomst-udstilling i Nuuk ved hver overførsel.

I 1986 blev de meget smukke ting, som hovedsageligt var blevet indsamlet på Gustav Holms Konebådsekspedition til Ammassalik i Østgrønland 1884-86, vist begge steder – samt ind imellem i Århus og i Svendborg.

Grønlandssekretariatet udarbejdede et katalog med fotos af samtlige genstande.

Østgrønland kaldes i Grønland »Tunu«: Ryggen. Og befolkningen føler det, som om de ligger på en næsten glemt bagside, der ingen betydning har i den moderne udvikling!

Befolkningen i området var hedninge lige til for godt 100 år siden – de første blev døbt i 1899. Men det er samtidig dér, de smukkeste etnografiske genstande er fra. Så det var bevidst, at man gav området »et løft«, da det blev det første område, der blev repatrieret genstande fra. Og ryggen blev rettet! Men desværre er det ikke sådan, at genstandene kunne opbevares i området under betryggende forhold, vurderede museumsfolkene. Foreløbig er det blot blevet til tidsbegrænsede udlån.

Derefter blev der gået geografisk til værks i forbindelse med repatriering: genstande fra Vestgrønland, der desuden indbefattede Sydgrønland med Nordboerne, derefter genstande fra Thule og til slut genstande fra Nordøstgrønland,

Kvindekniive fra Østgrønland 1900, Vestgrønland 1950 og Thule 1950.

som udelukkende omfatter arkæologiske ting. Ind imellem de større forsendelser blev der sendt specielle emner som fx. dragter og dragtemner.

Den perfekte kajak

Herefter fik man i Grønland mulighed for ved selvsyn at forvisse sig om de ting, forfædrene havde opfundet og udviklet for at kunne overleve i det arktiske klima på den store ø. Et godt eksempel er kajaken. Et fantastisk fartøj, som er udviklet til det ypperste og med de lokale varianter, der eksisterer. Kajakkerne kan ikke formes bedre til brug for fangsten i grønlandske farvande.

Nu til dags dyrkes kajakroning fortrinsvis som sport. Der er kajakklubber i hver en by, og der holdes mange konkurrencer. Kajaker fra alle egne af Grønland er blandt de museumsgenstande, der blev overført fra Danmark

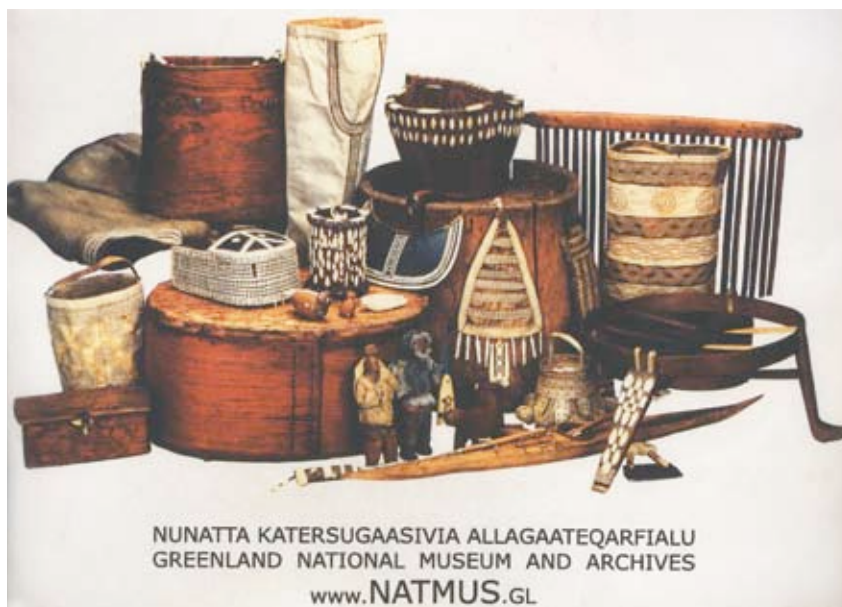
Kulturarv – et vigtigt fundament

I Nuuk bliver udstillingerne af de hjemvendte genstande brugt meget af skolerne. Så når børnene

afslutter deres skolegang, vil de have stiftet bekendtskab med forfædrenes redskaber og opfindsomhed samt have fået indføring i deres lands materielle kultur og ved selvsyn erfare, at det kunne de dengang!

Tilbageførslerne har medvirket til at give en bevidsthed om egne evner og mulighed for at etablere et samfund på helt egne præmisser. Den optagethed i Grønland af de hjemvendte museumssamlinger er med al tydelighed udtryk for, at kulturarven er et vigtigt fundament ved opbygningen af et folks identitet.

Historien kan måske ikke forudsiges, men det at kende sin historie giver en bredere basis at stå på. Senest er det ikke et rockband men designere, som har taget de tidligere dragter op som emne for nye design. Den nationale stolthed og bevidsthed har på denne måde bredt sig fra Grønland og retur til Europa, for det er blevet trends blandt betydende designere og modebevidste i Europa at være optaget af bl.a. grønlandske dragter.

Et udvalg fra Gustav Holms samlingen fra Ammassalik. Indsamlet på »Konebådsekspeditionen« 1883-1885.

Giver myter og amuletter liv

Om de grønlandske fortællinger og myter, som Knud Rasmussen indsamlede gennem mange år

Af Poul Ekstrand,
cand.arch. og
B.A. i historie

Det grønlandske folk og den voldsomme natur kom til at fylde meget i Knud Rasmussens liv. Livet igennem udbredte han kendskabet til Grønland. Det kan bl.a. nævnes, at der på en del landkort over Grønland betegnes den nordlige del af den store ø tæt ved nordpolen som Knud Rasmussens Land.

Knud Rasmussen oprettede handelsstationen Thule i 1910 og knyttede derved hele Grønland tættere til Danmark. Fra handelsstationen udgik de lange ekspeditioner med hundeslæde, hvor Knud Rasmussen udforskede eskimoernes liv, herkomst og vandringer langs kanten af indlandsisen. På de mange slæderejser indsamlede han bl.a. myter, fortællinger og sagn.

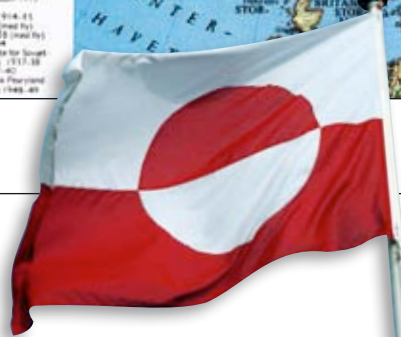
I årene 1921-24 fulgte Knud Rasmussen eskimoernes gamle rute helt til Beringstrædet i Alaska sammen med to polareskimoer. De ofte farlige ture med uforudsete situationer gennemførte han med humor og et fantastisk helbred tilsat en utrættelig optimisme.

Knud Rasmussen (1879-1933) voksede op i et flerkulturelt hjem. Hans far var dansk præst i Grønland og hans mor datter af en norsktalende kolonibestyrer i Jacobshavn. Han blev fortrolig med det grønlandske og lyttede til de grønlandske historier og skikke. Han oversatte grønlandsk litteratur, skrev selv levende om ekspeditionerne og landet.

I 1951 skete der en forandring ved Thule handelsstation og bygden omkring. Der blev bl.a. anlagt en kæmpe stor amerikansk militærbase med plads til 6000 mand og en stor flyveplads med radarudstyr til overvågning af lufterummet.

Handelsstationens træhus blev flyttet og gjort til museum. Fangstpladserne forsvandt, og grønlanderne måtte flyttes til en ny bygd flere dagsrejser mod nord uden forbindelse med havet. De kunne

ikke jage og fange som tidligere. Men ved flytningen havde man overset fangstpladsernes betydning, og jægerens gamle identitet, som var en del af eskimoernes verdensbillede. Den mentale flytning til et helt andet samfundsliv blev et problem. Eskimoernes liv som jægere var en del af deres religion, hvor de var afhængige af fangstdyrene. Hvert dyr, hver ting og hvert begreb havde sin egen kraft. Ifølge myterne kunne der ske en

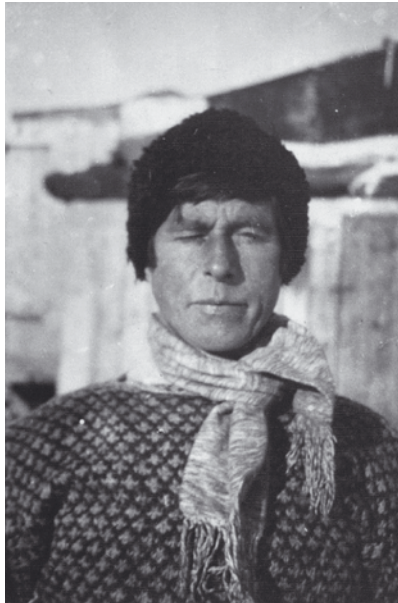

forvandling fra dyr til mennesker og omvendt.

Grønlænderne viste jagtdyret ærbødighed med særlige ceremonier, taburegler og amuletter, som kunne overføre nogle af dyrenes egenskaber til mennesker. Man prøvede at formilde de dræbte dyrs slægter ved at lægge knogler og indvolde tilbage til naturen og således muliggøre fremtidig fangst. Det var vigtig for eskimoerne at have en kraftfuld amulet under jagten. Det kunne fx. være en lille del af et nedlagt dyr. Et næb eller et stykke renskind indsyet i tøjet kunne give held i jagten på den livsnødvendige mad og redskaber.

Oprindeligt var eskimoerne nomader, og deres guder, som var i natu-

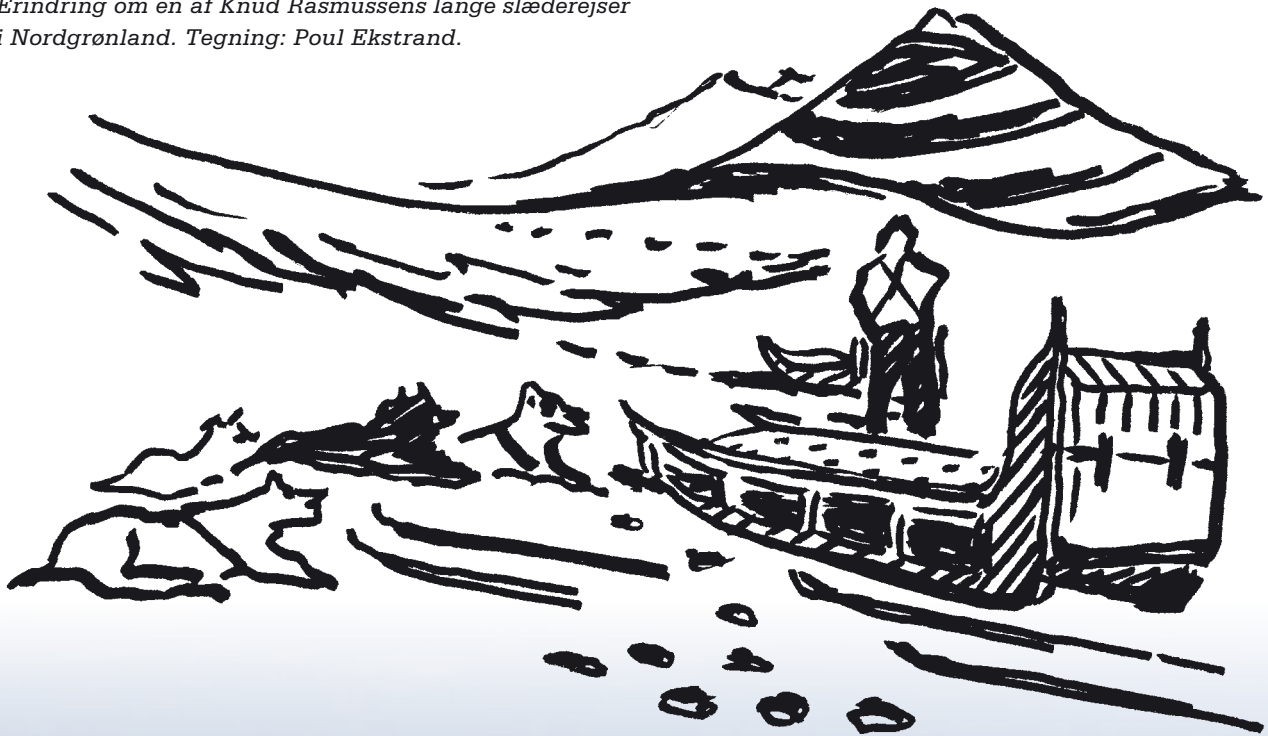
Polarforskeren Knus Rasmussen.

ren og i dyrene, måtte respekteres. En åndemaner kunne drive sygdom og ulykke på flugt.

De grønlandske myter indeholder en mental og åndelig kraft. Dyr- og menneskefigurerne sætter historierne i perspektiv ved at anskueliggøre, hvordan eskimoerne opfattede brugen af dyrenes særlige naturkræfter. De viser samspillet mellem jægerne og dyrene og menneskets respekt for dyrene.

Et grønlandsk nationalmuseum er oprettet i Nuuk, hvor mange af Knud Rasmussens indsamlinger fra Nationalmuseet i København er givet tilbage til Grønland. Også de gamle historier lever – heldigvis – stadig videre.

Erindring om en af Knud Rasmussens lange slæderejser i Nordgrønland. Tegning: Poul Ekstrand.

De hemmelige amuletter

I et afsnit af sin bog »fra Grønland til Stillehavet« (1926) skriver Knud Rasmussen i bind II bl.a. om amuletterne:

Den store amulettjagt skulle begynde. Men jeg var klar over, at det var et foretagende, der måtte tages op med den allerstørste forsigtighed. I videnskabens navn skulle jeg forsøge at købe alle disse små helligdomme, som de bar på sig. Jeg skulle gøre det på en sådan måde, at de ikke senere, når jeg var forsvundet, skulle give anledning til at beskyldte mig for de ulykker, der måtte hjemløse bopladsen.

Disse folks liv er baseret på en stadig kamp mod onde usynlige ånder, der griber ind i deres daglige liv på forskellige måder, men navnlig gennem sygdom og misfangst. Som en beskyttelse mod alt dette, har de med deres tabu og deres trylleformularer kun deres amuletter.

Jeg forstod, at min opgave var så delikat som vel mulig, og at det hele ville blive ødelagt, hvis jeg gik for hurtigt frem. Den første dag tilbragte jeg derfor med at gå fra hus til hus og indtage så mange festmåltider, frosne laks, renmaveindhold og sælkød, som jeg overhovedet kunne overkomme. Mennesker er ikke så forskellige, som man tror. Man må spise sammen for at blive fortrolige.

»Fodsålen« og jeg kogte te og spiste sælkød, men til trods for vor snehyttes gæstfrihed og det åbne indgangshul fik vi ingen besøgende. Jeg anså allerede slaget for

tabt, da en ung pige, som havde opdaget, at jeg også havde nogle perler, kom hen til indgangen og ligesom tøvede med at krybe ind.

Grønlandsk maske.
Tegning: Poul Ekstrand.

Vi kaldte på hende, og hun kravlede ind gennem husgangen med de mange amuletter, hun bar til fordel for sin tilkommende søn. Kvinder bærer sjældent amuletter, der skal beskytte sig selv. Eskimoernes opfattelse er, at det er manden og ikke kvinden, der skal kæmpe livets kamp. En naturlig følge heraf er, at selv småpiger på fem-seks år bærer amuletter, der skal beskytte de

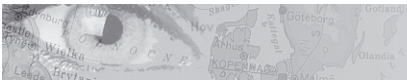
sønner, de engang skal føde. Thi jo ældre en amulet er, desto stærkere er den. Den unge pige, der hed Kuseq - »Dråben« - rakte mig en lille skindpose, hvori hun havde lagt alle de amuletter, som hun indtil for et øjeblik siden havde båret forskellige steder på sin ydre og indre pels. Jeg pakkede sagerne ud. Uskyldige, mugne ting, der lugtede og ikke i mindste måde bar præg af den hellige beskyttende kraft, de repræsenterede.

Jeg trak et langt sort svenenæb ud af posen og spurgte hende, hvad det var godt for. Hun var usigelig bly og sød, da hun slog øjnene ned og sagde: »For at det første barn, jeg føder, skal blive en dreng«.

Derefter kom der et rypehoved, hvortil en rypefod var bundet; det betød, sagde hun, at drengen skulle få rypens egenskaber og blive en hurtig og udholdende løber på jagten efter vilde rener.

En bjørnetand gav kraftig bid og god fordøjelse; et hermelinskind, hvor kraniet var bundet fast til hovedskindet, gjorde stærk og behændig; en lille flynder beskytter mod fare, når man møder fremmede stammer.

Det var alt, hvad hun turde give fra sig. Hun havde endnu et par stykker tilbage, men dem ville hun gerne beholde for alle tilfældes skyld.

Om de nordligste mennesker

I »Myter og Sagn« (1925) bind II, samlet af Knud Rasmussen, fortæller bl.a. grønlandereren Igna om Brødrene, der rejste mod nord:

Der var engang to brødre, der rejste nordpå for at finde menneskenes grænse. Langt mod nord var de kommen, men stadig fortalte man, at der var mennesker endnu længere borte. Endelig kom de til et enligt hus, og da de spurgte sig for hos menneskene der, vidste disse intet om mennesker norden for dem. Og så slog de sig ned ved bopladsen for vinteren. Da isen lagde sig, foretog de en rejse med slæde. De kørte frem langs landene, og til sidst blev det aften. Det blev mørkt og blæste en snestorm, da de kom rundt om et lille næs og så noget lyst. Det var et lille hus med et vindue. De gik op og da de kom ind, traf de et meget gammelt ægtepar og deres datter derinde; men skønt de fremmede kom ind til dem, rørte de sig ikke og mælede ikke et ord, og det blev

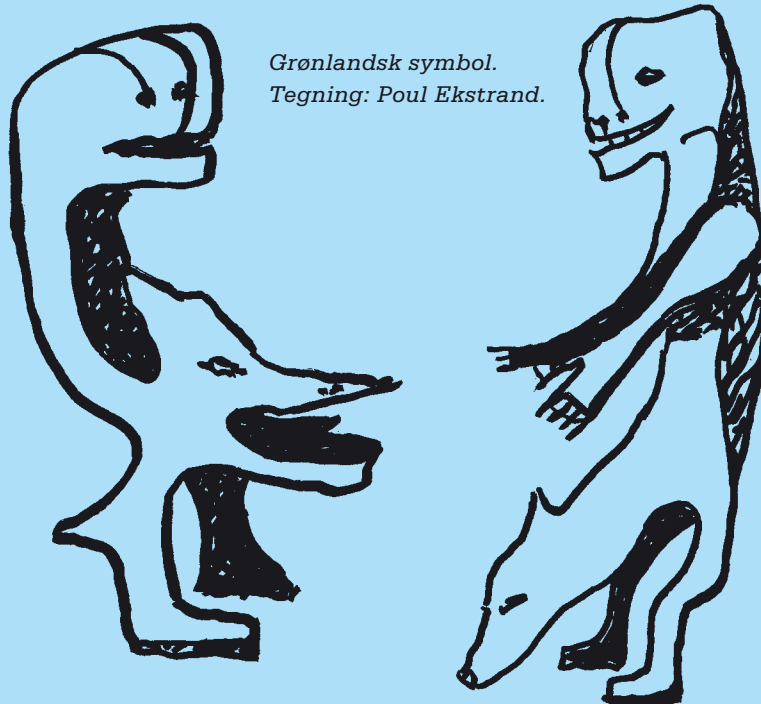
langt ud på aftenen, uden at de havde fået noget at spise. Endelig kom der en lille sort mand springende ind ad husgangen og sagde: »Jeg har fundet en død hval, der var frosset fast i isen«.

rimeligvis komme til at opleve, at der flyder spæk ud af vores rumper«.

Og nu henvendte den lille sorte mand sig til de fremmede og sagde: »Sov kun og vær ikke bange for noget«.

Og de lagde sig til at sove. Da de vågnede, var den lille, der havde fundet hvalen, allerede taget af sted. Så gjorde de sig rejseklaare, men da de kom ud til deres hunde ved Isfjorden og så op mod huset, så de tre store bjørne, der sad og stirrede på dem: De havde været gæster hos bjørne i menneskeskikkelse og svigersønnen var en ræv.

Således fandt de ud af, at de mennesker, som de overvintrede sammen med, måtte være de nordligste boende, og da det blev sommer, rejste da atter sydover til deres egen boplads.

Grønlandsk symbol.
Tegning: Poul Ekstrand.

Først da rørte de to gamle på sig og sprang ud på gulvet og sagde: »Owa, owa! Da vores lille svigersøn har fundet spæk til os, vil vi

men med, måtte være de nordligste boende, og da det blev sommer, rejste da atter sydover til deres egen boplads.

Mindestenen om Knud Rasmussen står på toppen af Dundas.

Kilder:

Jørgen Fleischer:

Grønlands historie – kort fortalt (2003).

Ebbe Kløvedal Reich:

Den fremmede fortryller (1995).

Finn Stefansson:

Religion/Livsanskuelse (Gyldendal 1983).

Peter Freuchen:

Solfjeld (1962).

Min ferie

Dejlige feriedage

Folkevirkes lejr for bedsteforældre og børnebørn sætter sig mange spor, og familierne glæder sig hvert år til et gensyn med kammeraterne fra sidste efterårsferie.

Efter Folkevirkes efterårslejr i 2010 skrev 11 årige Frederik under overskriften »Min ferie« denne stil i skolen:

Min ferie har været rigtig god. Jeg har haft det sjovt og hyggeligt. Om lørdagen og søndagen var jeg hjemme, og det var rigtig dejligt. Jeg sad for det meste og spillede og snakkede med mine venner fra klassen. Det var rigtig sjovt. Jeg spillede også noget tennis, som jeg tit gør.

Og da det så blev mandag, skulle jeg på en lejrskole med min farmor, mine brødre August og Viktor og min kusine Ida. Vi skulle til Fyn, så der var langt at køre. Det var en kedelig tur. Men da vi ankom, blev det lidt sjovere. Alle de børn, jeg kendte fra sidste år, var der også. Jeg har en god ven, der hedder Ruben, og han er på min alder.

Første dag skulle vi alle sammen lige lære hinanden at kende igen. Det var jo et år siden, vi sidst havde set dem. Men næste dag legede vi alle sammen med hinanden. Vi skulle lave en hel masse ting derhenne. Vi skulle have sportsdag, hvor vi lavede nogle mærkelige ting f.eks. citron hockey, kål bowling, pinocchiokugle løb og en hel masse andet. Mit hold vandt det hele til sammen, og vi var rigtig glade.

Næste dag skulle vi til et sted, der hed Økolariet. Det var et sted, der handlede mest om videnskab, det var ret sjovt. Vi fik nogle opgaver derinde, som vi skulle svare på, men det gik hurtigt. Efter det gik August og Viktor op i et rum og legede med Lego. Jeg gik med dem. Jeg så, man kunne lave sin egen robot, og jeg syntes, det lød ret sjovt. Så jeg spurgte min farmor, om jeg måtte, fordi det kostede penge. Hun sagde ja. Jeg gik i gang, og det tog ikke mere end 15 minutter, så var jeg færdig med det. Det var en børst-o bot, den kunne vaske gulvet for en. Efter det skulle vi hjem igen.

Da vi kom hjem igen, legede vi en hel masse, vi spiste selvfølgelig også. Da det blev aften, skulle jeg læse nogle bøger. Jeg læste »Drengen med Sølvhjelmene«. Den var ret god og spændende. Jeg læste også om reformationen. Vi skulle nemlig have prøve i kristendom, så vi skulle læse det.

Næste dag legede vi igen en hel masse, og det var rigtig sjovt. Vi skulle på natløb den dag, og jeg glædede mig til det. Da vi endelig skulle af sted, var det de samme hold som på sportsdagen. Det var mega mørkt, så mit hold for vild. Vi blev nødt til at gå tilbage til et andet hold, der var bag os. Og da vi gik med dem, for vi også vild. Til sidst kom det tredje hold også. Vi gik rundt og ledte efter vejen, og til sidst fandt vi den. Endelig kom vi hjem, men der manglede stadig

et hold. Det tog ca. 15 minutter, før de kom.

Da vi alle sammen var der, skulle vi på skattejagt. Jeg kiggede hurtigt på kortet og vidste lige, hvor den var. Så jeg sprintede ud og var hurtigere end alle andre. Jeg fandt skatten på mindre end 1 minut. Jeg løb ind med den, og de voksne, der havde gemt den, troede, at jeg havde hørt dem snakke om, hvor de ville gemme den.

Da vi åbnede den, blev alle børnene glade, fordi der var slikposer i. Og det smagte rigtig godt.

Næste dag var festdag. Der fik vi flæskesteg med kartofler og brunede kartofler. Det smagte rigtig godt. Vi så også teaterstykker, som mange havde øvet på hele ugen. De var rigtig gode.

Næste dag skulle vi hjem om morgenen. Vi blev hentet meget senere, end alle de andre gjorde, så vi sad bare og kedede os. Da vi endelig blev hentet, skulle vi ikke en gang helt hjem. Vi skulle først over til vores kusine. Vores mor og far var nemlig på ferie, så vi skulle vente, til de kom.

Det tog lang tid, så da de endelig kom, skulle vi heller ikke hjem. Vi skulle overnatte hos vores mormor og morfar.

Næste dag skulle vi hjem, fordi der kun var en dag, til skolen startede.

Frederik

Folkevirke i Lyngby:

Møde på Lindegården om dagens humanisme

Lørdag den 26. marts 2011 kl. 10.00 - ca. 15.00 arrangerer Folkevirke i Lyngby et heldagsmøde under overskriften »Dagens humanisme« på »Lindegården«, P. Lundsvej 2, 2800 Lyngby.

Program

Kl. 10.00-10.30: Velkomst og kaffe/te.

Kl. 10.30-12.00: Generalsekretær i Dansk Røde Kors **Anders Ladekarl** fortæller om 20 år i det humanitære hjælpearbejde. Det bliver en personlig beretning om hjælpearbejdet fra folkemordet i Rwanda over borgerkrigene i ex-Jugoslavien til Tsumanien i 2005. Om hvordan man som hjælpearbejder kan gøre en forskel.

Kl. 12.00-13.30: Frokost. Tag selv-bord fra Den Grønne Slagter.

Kl. 13.30-15.00: Sognepræst ved Bistrup Kirke **Søren Christian Storvad** taler under overskriften »Hvorfor giver vi ulandshjælp?« De færreste danskere stiller spørgsmålstejn ved den ulandshjælp, som Danmark gennem mange år har givet til lande i den tredje verden. Derfor stiller Søren Christian Storvad spørgsmål som »Hvorfor yder vi hjælpen, og er det kun en politisk beslutning, eller har det også noget med kristendommen at gøre?«.

Kl. ca. 15.00: Afslutning.

Pris for hele kurset incl. frokost og 2 x kaffe/te: 190 kr. Betaling ved indgangen.

Sæt kryds
i kalenderen!

Tilmelding senest den 19. marts.

Tilmeldingen er bindende og foretages til:
Lene Hjeds, Lindehøjvej 12A, 3460 Birkerød,
tlf. 45 81 61 31, e-mail: lhjeds@hotmail.com

Angiv navn, adresse, tlf.nr. og evt. e-mail adresse.

Alle er velkomne til Folkevirkes arrangementer!

Tjek vores hjemmeside www.folkevirke.dk for nyttige oplysninger, kommende arrangementer m.m.!

Bedre kontorforhold på Folkevirke

Af Annemarie Balle

Her efter nytår er et stort ønske hos Folkevirke gået i opfyldelse. Folkevirke har med økonomisk tilskud fra Kulturministeriet fået mulighed for at investere i nogle store fladskærme til kontorets pc'ere, ligesom Folkevirke har kunnet købe nye kontorstole og en bedre kontorbelysning.

Tilskuddet fra Kulturministeriet har desuden betydet, at dette nummer af Folkevirke har fået dækket en væsentlig del af sine trykomskostninger.

For Folkevirke er der tale om væsentlige områder, som får tilskud fra Kulturministeriet. Tilskud, som er med til at sikre den fortsatte udvikling af Folkevirke, derfor skal der med disse linjer rettes en stor tak for imødekomelsen af Folkevirkes ansøgning!

Boganmeldelse:

»Gal Mands Værk«

Af Annemarie Balle

»Gal Mands Værk« af Fanny Knight. 200 sider. Gornitzkas forlag. Pris kr. 249,- Inkl. 44 minutters video.

I introduktionsteksten til bogen »Gal Mands Værk« står, at den handler om forfatteren Fanny Knights far – Viggo Svenning Olesens liv. Om hvordan han en fredag eftermiddag følte sig træt og gik i seng for at hvile sig hele weekenden. Et »hvil«, der kom til at tage 25 år – og som kom til at sætte sig dramatiske spor på resten af familien.

Sammen med bogen følger en dvd – »På sporet af et liv« – hvor Viggo Svenning Olesens hustru og hans to børn fortæller om de 25 år med en sengeliggende far, som med sine aparte krav holdt hele familien i et jerngreb.

Videoen er fra 1996 og bogen fra 2010, så som læser vaklede jeg mellem, hvor jeg skulle begynde. Skulle jeg se og læse beretningerne kronologisk eller læse bogen først, nu det er den, der er anledningen til denne anmeldelse.

Jeg vælger at starte med at læse bogen og se de mange fotografier, som ledsager dagbogsoptegnelserne. Den virkelighed, der folder sig ud, er næsten uforståelig for læseren. At et menneske kan ødelægge så meget for den familie, som han burde elske højt. På intet tidspunkt afslører hans dagbogsoptegnelser nogen form for fortrydelse eller selvindsigt ud over rent kliniske optegnelser af, hvordan hans krop reagerer i løbet af de 25 år i sengen. År, hvor han kræver

timelange lavementer og hjælp til personlig hygiejne samt helt ekstreme krav til den mad og servering, han forlanger.

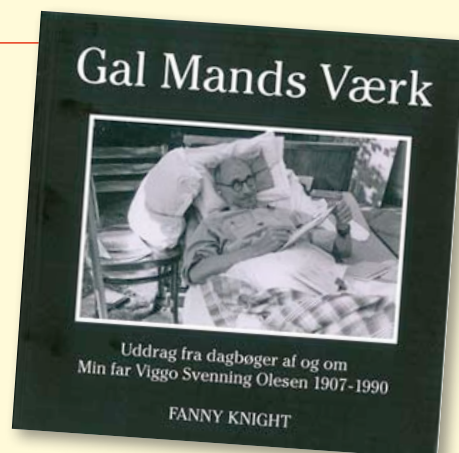
Der er tale om meget minutiøse registreringer, som hans datter Fanny Knight har redigeret ud fra hans omfattende dagbogsnotater. Det er utroligt, at et sådan liv kan leves – og utroligt, at der ikke tales om det, men at hele familiens liv indrettes efter »En Gal Mand«. Der stilles aldrig spørgsmål til farens bizarre krav og livsførelse. Man indretter sig efter dem og underlægger sig kravene.

I den medfølgende video er det de to døtre og hustruen, der fortæller. Fanny Knight interviewer og stiller meget præcise spørgsmål, som fordrer eftertanke og dyb ærlighed. Det er spændende at høre om familiens meget ærlige reaktioner og om, hvordan opvæksten har præget deres liv med manglende sociale kompetencer og usikkerhed på, hvordan de skal tackle livet den dag, de flytter hjemmefra.

Ingen giver svaret på hvorfor, men derimod på hvordan.

En bog og en video, som man kan læse på mange måder, men uanset hvordan man gør det, så har man svært ved at slippe skæbnerne. Man bliver ved med at vende tilbage til dem og søger at fordybe sig i teksterne og de mange billeder i håbet om at finde en forklaring på Viggo Svenning Olesens iscenesættelse af sit og familiens liv gennem 25 år i sengen.

Efter et ophold på Rigshospitalet og et koldt styrtebad rejser Viggo Svenning Olesen sig pludselig op og kan gå, tale og spise selv. Han begynder igen at leve et mere

almindeligt liv, men der er sket uoprettelige skader i relationerne til den nære familie.

Som læser sidder man tilbage med mange spørgsmål:

Hvad ville han med dette skuespil?

Hvorfor ønskede han alle disse ofre?

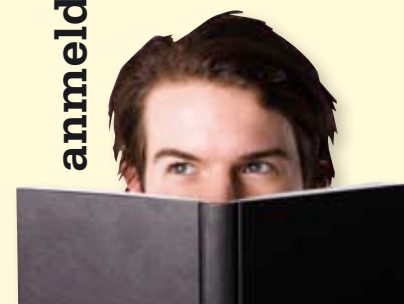
Svarene blæser i vinden, men der er ingen tvivl om, at Fanny Knight med sine dokumentarfortællinger sætter dybere tanker i sving hos læserne.

Fanny Knight er en fantastisk formidler og kan vække til debat om nogle af livets helt afgørende spørgsmål.

God læselyst!

FOLKEVIRKE

anmelder

Det sker i Folkevirke i de næste måneder...

REGION HOVEDSTADEN

BORNHOLM

Kontakt:

Marianne Kofod Pedersen,
Svanekevej 32, 3740 Svaneke,
☎ 56 49 21 65

BIRKERØD ØST

Litteraturstudiekreds

Vi mødes hver 6. uge og planlægger fra gang til gang.

Kontakt:

Lis Timmermann,
Nørrevang 1, 3460 Birkerød,
☎ 45 81 37 60

KØBENHAVN

»På Folkevirke«

Niels Hemmingsens Gade 10,
1153 København K.

**Landet over
tilrettelægger Folkevirke
møder, foredragsrækker,
studiekredse, temamøder,
kurser og lejre,
hvor alle kan deltage.**

Ved redaktionens slutning
forelå der oplysninger
om disse arrangementer.

Mere detaljerede oplysninger
kan fås

ved henvendelse til
Folkevirkes kontor,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K,
telefon 33 32 83 11

(bedst mandage og tirsdage
kl. 9-16)

eller på e-mail:

folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes møder former sig
som åbne debatter
om aktuelle emner,
hvor deltagerne som regel
tager udgangspunkt i et oplæg.

**Folkevirkes møder er åbne
for alle interesserede!**

Folkevirkes Litteraturkreds i København

Mødestedet er Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K.

☎ 33 32 83 11

**Vi mødes på torsdage
kl. 12-14.30.**

Halvårskontingentet er kr. 200,-

Kontakt:

Britta Poulsen, ☎ 46 36 56 32

KØBENHAVNS VESTEEN

Litteraturkreds

Program 2011

29. marts

Bogen »Kvindernes krig«
af Anna-Kathrina Riebnitzsky.

Fremlægges af
Ellen Kristiansen.

Dagens digt:

Edda Faurholt.

Møderne holdes den sidste tirsdag
i hver måned, kl. 14-17.

Med mindre andet er nævnt,
så holdes alle møder kl. 14 til 17 i
Glostrup Fritidscenter mødelokale 3.

Tilmelding og kontakt:

Ellen Kristiansen, Vegavænget 11,
2620 Albertslund, ☎ 43 64 62 07

LYNGBY

26. marts kl. 10.00-ca. 15.00

Heldagsmøde

»Dagens humanisme«

på »Lindegården«,

P. Lundsvej 2,

2800 Lyngby.

Se nærmere program

på side 28.

Kontakt:

Jeanne Bau-Madsen, ☎ 45 85 65 92

Ella Buck, ☎ 45 82 22 42

Eva Ladekarl, ☎ 45 87 73 77

Jytte Skou, ☎ 45 88 10 37

Doris Thye-Petersen, ☎ 45 81 44 18

Annette Albrecht, ☎ 45 87 43 67

REGION NORDJYLLAND

FOLKEVIRKE

VESTHIMMERLAND

Med mindre andet er nævnt,
foregår alle møder på Hotel Farsø
kl. 14-16.

Alle er velkomne. Entree samt kaffe/
te med kage, kr. 75,-

Program 2011

7. marts

Professor Søren Dosenrode,
formand for Kaj Munk Forsknings-
centret, Aalborg Universitet:
»Kaj Munk og modstandskampen«.

Kontakt:

Formand Karen Pihlkjær,

☎ 98 66 16 80

Næstformand Inger Poulsen,

☎ 98 67 82 89

Kasserer Inga Roed,

☎ 98 67 82 23

Sekretær Marie Iversen,

☎ 98 66 30 94

Best.medlem Kirsten Madsen,

☎ 98 66 30 24

Best.medlem Esther Poulsen,

☎ 98 63 61 34

Best.medlem Lone Nørgaard,

☎ 98 65 82 57

Best.medlem Mona Bach Jensen,

☎ 22 40 29 58

Vesthimmerlands Litteraturkreds

Kredsen mødes i Dronning Ingrid
Hallen, Farsø, hvor alle møder
starter kl. 14.00, med mindre andet
er anført.

Annie Christensen leder møderne.

Kontakt:

Studiekredsleder Annie Christensen,

☎ 98 67 71 31

Formand Kirsten Madsen,

☎ 98 66 30 24

REGION MIDTJYLLAND

HERNING

Alle møder foregår på torsdage
fra 14 til ca. 16 på Kulturellen,
Nørregade 7, lokale »Lille festsal«.
Man er meget velkommen 1/2 time
før møderne. Der kan i pausen
købes kaffe i caféen.

Hvert arrangement koster for medlemmer kr. 25,- og for ikke-medlemmer kr. 40,-. Medlemskontingent er for et år kr. 100,-

Program 2011

3. marts

Birgitte Arendt, Haderslev, fortæller under overskriften »Kærlighed tror alt, taler alt, udholder alt«. Birgitte Arendt tager bl.a. udgangspunkt i Sigrid Undsets bog »Jenny« og Henrik Ibsens bog »Peer Gynt«.

10. marts

Lisbeth Wietemeyer, Klar Scene, Ebeltoft fortæller om Selma Lagerlöff.

Kontakt:

Kredsleder Jytte Nielsen, ☎ 97 12 31 90
Inga Laugesen, ☎ 97 21 56 26
Inge Birthe Jensen, ☎ 20 73 08 89
Dora Helt, ☎ 97 12 56 58
Grethe Madsen, ☎ 97 11 69 70

HOLSTEBRO

Kontakt:

Karen Margrethe Madsen, ☎ 97 41 40 92

REGION SYDDANMARK

ODENSE

Litteraturkredsen fortsætter

Kontakt:

Ida Hansen, ☎ 66 11 23 71

REGION SJÆLLAND

ROSKILDE

Folkevirke i Roskilde indbyder til **samtalekreds** i litteratur.

Møder i kredsen holdes på tirsdage i Sankt Maria Salen, Frederiksborgvej 2, Roskilde, kl. 14-16.30,

hvis ikke andet er anført.

Medlemmer af Folkevirke i Kbh. betaler et årligt engangsbeløb på kr. 100,-

Ikke-medlemmer af Folkevirke i Kbh. betaler et årligt engangsbeløb på kr. 200,-

Herefter er prisen pr. gang inkl. kaffe/te kr. 35,-

22. marts

Ib Lumholt om

»Moderskikkelser

i ny dansk litteratur«.

(Ida Jessen »Børnene«,

Christine Hesselholdt

»I familiens skød« og

Katrine Marie Guldager

»Så er vi så her«).

12. april

Haldor Laxnes' bog »Verdens Lys« ved Kirsten Grosen.

Kontakt:

Formand Annette Molin, ☎ 46 35 09 31
annette.molin@mail.dk
Kasserer Britta Poulsen, ☎ 46 36 56 32
britta.poulsen@privat.dk
Sekretær Bente Laursen, ☎ 46 35 66 18
bente_l@youmail.dk
Kirsten Rudfeld, ☎ 46 35 68 91
rudfeld@webspeed.dk
Ester Aagaard, ☎ 46 75 75 41
esteraagaard@cybercity.dk
Birgit Andersen, ☎ 46 78 74 96
birgit.andersen@it.dk
Inger Margrethe Christensen, ☎ 46 35 64 45
imc@ruc.dk

UDLAND

GRØNLAND

Folkevirke i Nuuk

Kontakt:

Rebekka Olsvig,
Jens Kreutzmann Aqq 30,
postboks 575,
3900 Nuuk, Grønland

USA

Folkevirke Appleseed

Kontakt:

Meg & Anthony Smith,
30 Adriance Avenue,
Poughkeepsie, New York,
12601 USA

Spændende weekend i april

Temadag om Frederiksstaden og ordinært repræsentantskabsmøde

Weekenden indledes **lørdag den 9. april kl. 13.00** med en rundtur i Frederiksstaden, som bl.a. omfatter besøg på Amalienborg Museet og i Marmorkirken. Deltagerne mødes ved rytterstatuen på Amalienborg Slotsplads kl. 13.00, hvorefter der bliver guidning de følgende ca. tre timer.

Undervejs bliver der også tid til eftermiddagskaffe med kage på Café Oscar.

Folkevirke holder **søndag den 10. april** sit årlige repræsentantskabsmøde på Folkevirke i Niels Hemmingsens Gade 10 i København.

Amalienborg Slotsplads.

Der er tale om et ordinært repræsentantskabsmøde med dagsorden efter vedtægterne.

Alle er velkomne til at komme fra kl. 9.30, hvor der serveres kaffe/te, og hvor de stemmeberettigede registreres og får udleveret stemmesedler m.v.

Det er af praktiske grunde nødvendigt med forhåndstilmelding til arrangementerne.

Betaling for deltagelse i såvel lørdagens som søndagens arrangementer på henholdsvis kr. 140 og kr. 80 kan indbetales via netbank til Sydbank på Folkevirkes konto: 7031-1099538 eller betales før mødernes begyndelse.

Yderligere information om disse arrangementer kan fås ved henvendelse til Folkevirkes kontor – gerne via e-mail: folkevirke@folkevirke.dk

Kulturel integration:

Folkevirke får spændende inspiration i europæisk samarbejde

Af Annemarie Balle

I slutningen af oktober sidste år var tre repræsentanter fra Folkevirke på en uges studietur til Denizli i Tyrkiet. Opholdet var starten på et EU-støttet projekt – »Kulturel integration«, hvor netop tyrkiske folkeoplysere er koordinatore. Desuden deltager folkeoplysere fra foruden Folkevirke fra Spanien, Frankrig, Storbritannien, Polen og Tjekkiet.

På mødet i Tyrkiet blev de enkelte organisationer præsenteret, og et af de store temaer var at afklare, hvordan den kulturelle baggrund spiller sammen med integrationsbestrebelsene. I løbet af ugen fortalte de enkelte organisationer om deres nationale forhold, den nationale lovgivning, og de kom også med eksempler på, hvordan kulturelle misforståelser kan opstå. De tyrkiske værter inviterede en række

repræsentanter for etniske og kulturelle mindretal til debatter, og projektgruppen var også på besøg i landsbyer et par hundrede kilometer fra Denizli, hvor der bl.a. var mulighed for debat med tyrkere, som tidligere havde boet som mindretal i grænseområderne til Tyrkiet, men som nu var presset ud fra deres fødelande og skulle finde sig tilrette i Tyrkiet. En proces, som bestemt bød på store udfordringer.

Et udsnit af projektgruppen, som er med i det EU-støttede projekt »Kulturel integration«.

Et glimt fra debatten med det tyrkiske mindretal fra Georgien.